



Avaliku arvamuse uuring LGBT teemadel (2017)



UURINGU TEEMAD



I LGBT

1 Kokkupuude LGBT teemaga (küsimus 17)

1.1 Kokkupuude kampaaniatega, mis õhutavad sallimatusele homoseksuaalide suhtes (küsimus 9)

2 Homoseksuaalsus

2.1 Teadlikkus ja tähendus (küsimused 1 ja 2)

2.2 Kokkupuude (küsimused 10 ja 11)

2.3 Suhtumine homoseksuaalsusesse

- Homoseksuaalsuse vastuvõetavus (küsimus 3)
 - *Homoseksuaalsuse arvatav vastuvõetavus Eesti ühiskonnas (küsimus 5)*
 - *Homoseksuaalsuse vastuvõetamatuse põhjused (küsimus 4)*
 - *Homoseksuaalsuse vastuvõetavuse piirid (küsimus 6)*
- Suhtumise muutus homoseksuaalsusesse (küsimused 7)
 - *Positiivse muutuse põhjustajad (küsimus 8)*
- Homoseksuaalsuse põhjused (küsimus 12)
- Homoseksuaalsete õigused (küsimus 13)
 - *Erakonna/kandidaadi homoseksuaalsete õiguste pooldamise mõju poliitilisele valikule (küsimus 14)*

3 Transsoolisus

3.1 Uskumine (küsimus 15)

3.2 Vastuvõetavus (küsimus 16)

UURINGU TEEMAD

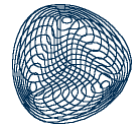


II MITMEKESISUSE KOKKULEPE

- 1 **On kuulnud mitmekesisuse kokkuleppest**(küsimus 1)
- 2 **Võrdne kohtlemine – teavitamise ja tähelepanu pööramise vajalikkus** (küsimused 2 ja 3)
- 3 **Ettevõtte/organisatsiooni väärtus, kui see peab oluliseks mitmekesisust ja võrdset kohtlemist** (küsimus 4)

III EESTI INIMÕIGUSTE KESKUS

- 1 **On kuulnud Eesti Inimõiguste Keskusest** (küsimus 1)
- 2 **Märksõnad** (küsimus 2)



UURINGU METOODIKA

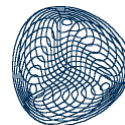
METOODIKA

- ❖ **Üldkogum:** üle 15-aastane Eesti elanikkond, 2012. aastal 15-74aastane elanikkond
- ❖ **Meetod:** Omnibuss, igakuine silmast-silma arvuti teel juhitud küsitlus
- ❖ **Valimi koostamine:** kasutati üldkogumi proportsionaalset mudelit, hiljem tulemused kaaluti üldkogumile vastavaks maakonna, asulatüübi, rahvuse, soo ja vanuse järgi. Esmalt valiti välja 100 valimipunkti, igas 10 intervjuud lähte-aadressi meetodil. Vastaja valikul rakendati noorema mehe reeglit (eelistatakse noorimat kodus olevat meest, puudumisel noorimat naist).
- ❖ **Planeeritud valim:** 1000
- ❖ **Valimiviga:** 1000 vastaja puhul $\pm 3,1\%$, väiksemat gruppide vaatlemisel või viga olla suurem
- ❖ **Küsitluse pikkus:** ca 10 minutit

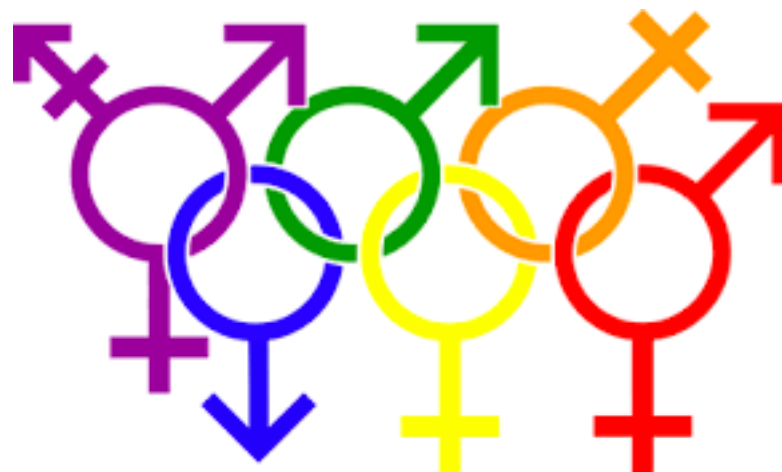
Läviimise aasta	Küsitlusperiood	Vastajate arv	Üldkogum
2012	31.05 - 13.06	1005	1 029 761
2014	27.05 - 15.06	1010	1 113 355
2017	28.03 - 10.04	1005	1 102 953

VASTUTAJAD

- ❖ Tellijapoolne kontaktisik Egert Rünne
- ❖ Uuringu projektijuht ja aruande koostamine Liis Grünberg, Hella Kaldaru
- ❖ Valim, ankeedi programmeerimine ja andmetöötlus Reijo Pohl
- ❖ Küsitlustöö koordineerimine Kristel Merusk



I LGBT



I LGBT

1 KOKKUPUUDE



KOKKUPUUDE (Slaid 7)

Esmalt vaatleme, kuidas vastajad on viimase kahe aasta jooksul LGBT ehk lesbide, geide, bi- ning transsooliste teemaga kokku puutunud. Tulemused on esitatud ajalise võrdlusena kahanevas järjestuses.

Valdavalt jõuab informatsioon antud teemal inimesteni traditsioonilise meedia (ajakirjanduse, TV ja raadio) vahendusel – 59%. Juba pea poole vähem saadakse informatsiooni interneti teel. Muud teabekanalid jäävad marginaalseteks.

Elanikkonnast üle 1/5 ei huvita antud teema ja ei ole sellega kokku puutunud.

Võrreldes kahe aasta taguste tulemustega on antud teemaga kokku puutumisel veidi vähenenud traditsioonilise meedia osakaal (-5%) ning ilmneb kerge tendents interneti ning sõprade-tuttavate mõju suurenemisele (+3%).

LGBT temaatika kohta on keskmisest enam kõigist teabekanalitest teavet saanud ja isiklikku kokkupuudet omanud 20-29 ja 30-39aastased, kõrghariduse, kõrgema sotsiaalse staatuse ja sissetulekuga inimesed, tallinlased. Lisaks on LGBT temaatika kohta keskmisest enam teavet saanud:

- Traditsioonilise meedia kaudu – eestikeelne elanikkond (66%), Kesk- ja Lõuna-Eesti (vastavalt 70% ja 68%) elanikud;
- Interneti kaudu – 15-19aastased (69%), (üli-)õpilased (77%), kuid ka 20-29 ja 30-39-aastased (vastavalt 57% ja 42%);
- Sotsiaalkampaaniatest – eestikeelne elanikkond (18%) ja 20-29 ja 30-39aastased (26% ja 24%);
- Sõpradelt, tuttavatelt, sugulastelt – noored, eriti 20-29-aastased (29%).

Teemaga ei ole kokku puutunud sagedamini eakam elanikkond (üle 60aastased 31-33%), pensionärid (33%), Ida-Virumaa ja venekeelne elanikkond (vastavalt 43% ja 32%).

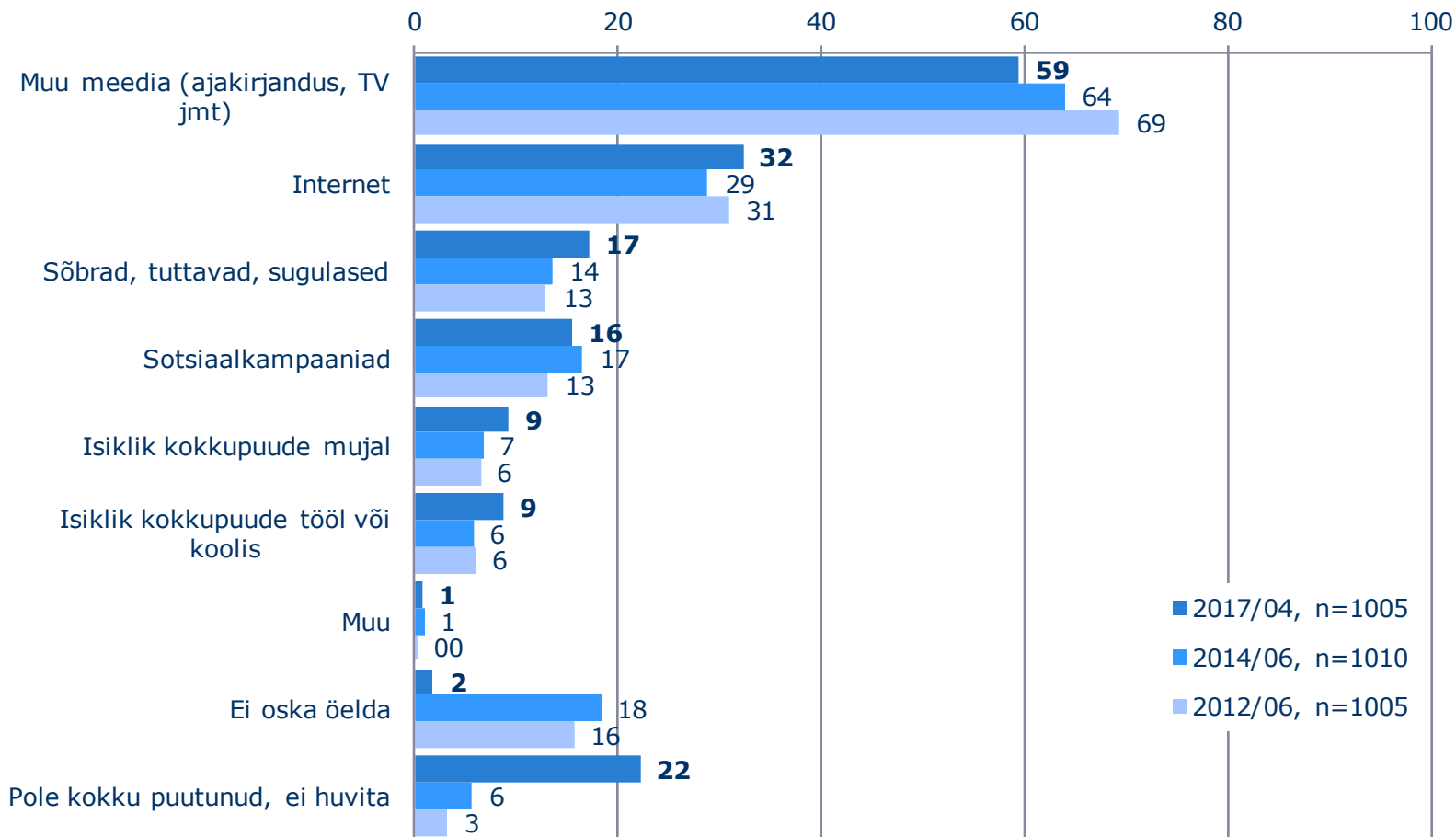
Võrreldes muu vastajaskonnaga on Ida-Virumaal sotsiaalkampaaniate ja traditsioonilise meedia kaudu antud temaatikaga keskmisest tunduvalt vähem kokkupuuteid.

I LGBT

1 KOKKUPUUDE



Kokkupuude LGBT teemaga,
ajaline võrdlus, n=kõik, %



I LGBT

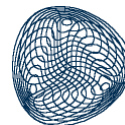
1 KOKKUPUUDE



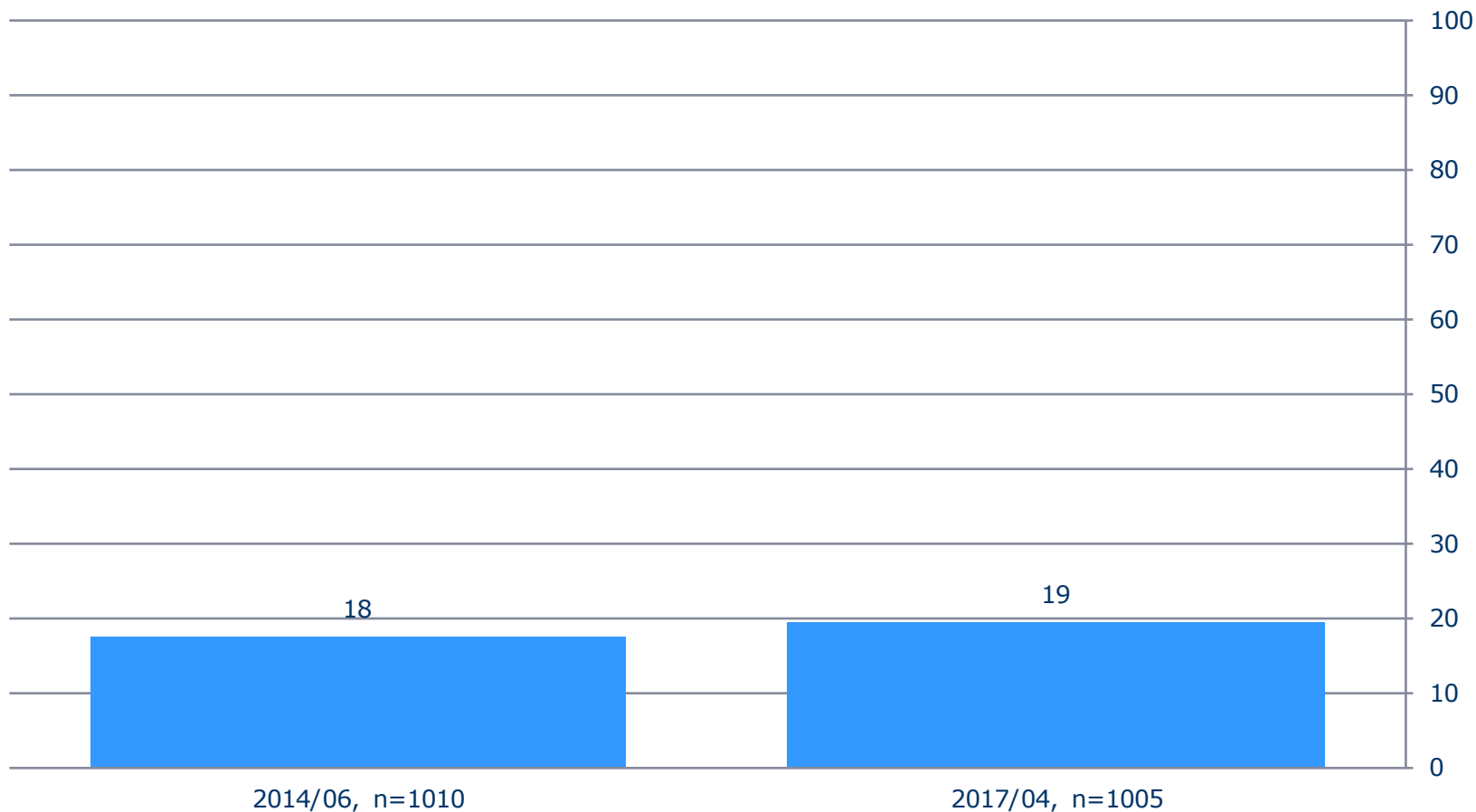
KOKKUPUUDE KAMPAANIATEGA, MIS ÕHUTAVAD SALLIAMTUSELE HOMOSEKSUAALIDE SUHTES (Slaid 9)

Küsimusele „Kas Te olete viimase kahe aasta jooksul kokku puutunud kampaaniatega, mis õhutavad sallimatusele homoseksuaalide suhtes?“ vastas jaatavalt 19% üle 14aastasest Eesti elanikkonnast, 75% eitavalt ja 6% ei osanud vastata. Sisuliselt ei ole üldtulemus muutunud võrreldes 2014. aastaga.

Eestikeelsest elanikkonnast on homoseksuaalide suhtes sallimatusele õhutavate kampaaniatega kokku puutunud 23% ja muukeelsetest 12%. Kõige sagedamini on kampaaniatega kokku puutunud 15-19aastased noored (40%).



**Kokkupuude kampaaniatega, mis õhutavad sallimatusele
homoseksuaalide suhtes,
ajaline võrdlus, n=kõik, %**



I LGBT

2 HOMOSEKSUAALSUS



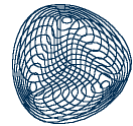
TEADLIKKUS (Slaid 11)

Väljendit **homoseksuaalne inimene** on kuulnud 96% Eesti üle 14aastasest elanikkonnast. 3% ei ole seda väljendit kuulnud ja 1% ei osanud vastata.

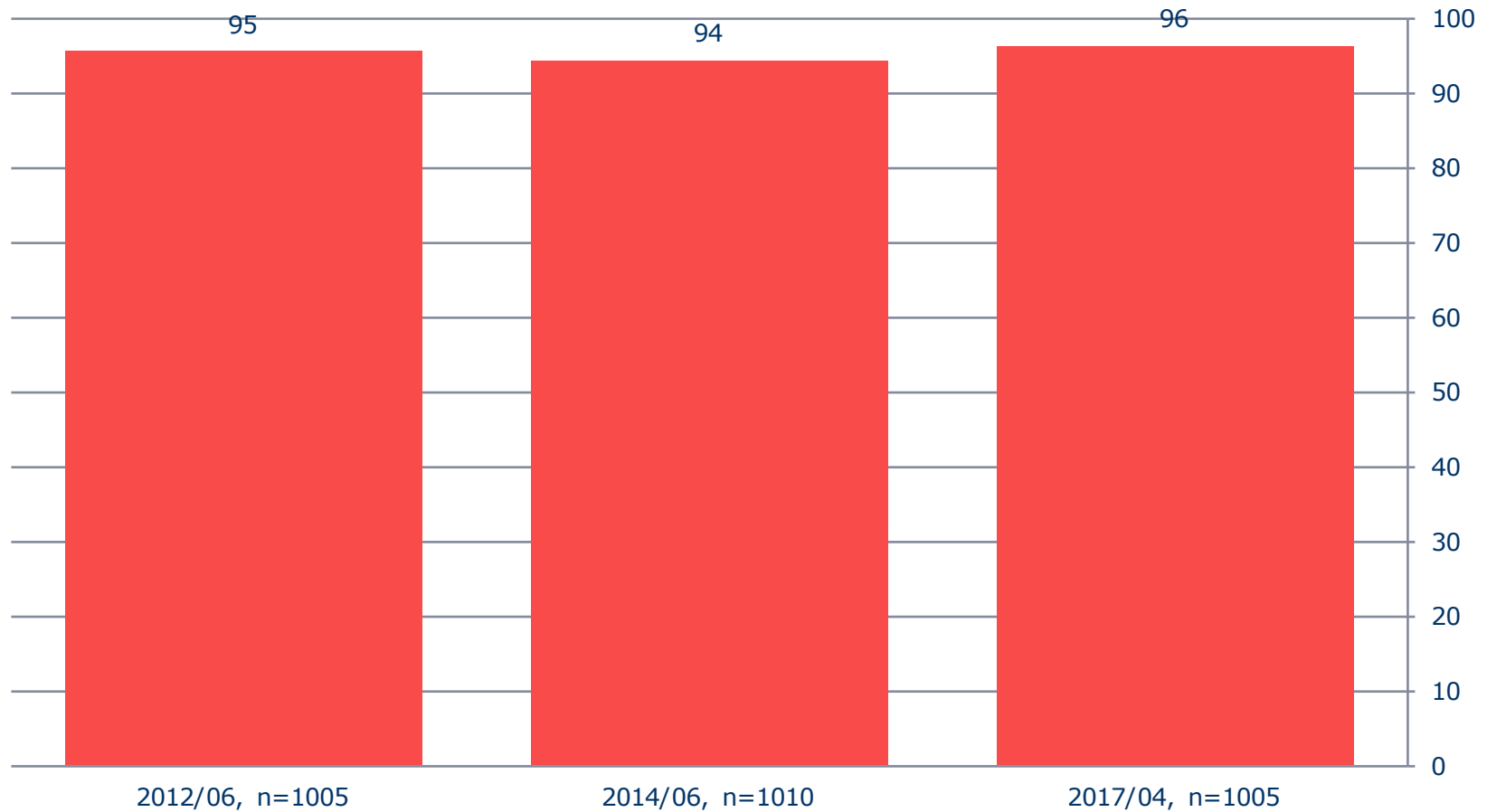
Märkimisväärset muutust väljendist teadlike osas ei ole alates 2012. aastast toimunud.

Terminist teadlikke on kõige enam 30-39aastaste (99%), kõrgharidusega inimeste (98%), ettevõtjate, juhtide, spetsialistide, ametnike (99%) seas; piirkonniti Tallinnas (99%); keskmisest pisut vähem alg- ja põhiharidusega (90%) inimeste seas. Kõikumised taustrühmade lõikes on väikesed.

I LGBT 2 HOMOSEKSUAALSUS TEADLIKKUS



Kuulnud väljendit "homoseksuaalne inimene",
ajaline võrdlus, n=kõik, %



I LGBT

2 HOMOSEKSUAALSUS



TÄHENDUS (Slaid 14)

Neilt, kes pidasid end väljendiga „homoseksuaalne inimene“ kursis olevaks, paluti kirjeldada, mida see väljend nende jaoks tähendab. Vastused anti vabas vormis ja hiljem sarnase sisuga vastused koondati ühtse nimetuse alla. Võis anda mitu vastust. Vastuse andis 81% väljendit teadvatest vastajatest nimetades valdavalt vaid ühe põhjuse. Tulemused on esitatud kahanevas järjestuses slaidil 14.

Kõige sagedamini peeti homoseksuaalseks inimeseks oma- või samasooliste suhet (47%). Sellele lisanduvad lähedased mõisted, nagu teistsugune suhe (6%) ja samasooliste kooselu (4%).

7% pidas homoseksuaalsust hällbeks (väärareng, kõrvalekalle), haiguseks või psühholoogiliseks probleemiks. 7% vastajaist andis selgituseks halvustava vastuse (sagedamini nimetati ebanormaalne, ebameeldiv, vastik).

Vastajatest 4% seostasid väljendit vaid meestevahelise suhtega, geidega. 3% jaoks on tegu tavaliste inimestega, 2% vastaja jaoks oli antud teema tabu, millest ei taha rääkida ega mõelda. 2% nimetas midagi muud (teistsugune, eneserahuldaja, vähemus, aga ka: väga intelligentne; vaba valik, ent ärgu eputagu oma eripäraga).

I LGBT

2 HOMOSEKSUAALSUS



TÄHENDUS (Slaid 14)

Võrreldes kahe aasta taguse uuringuga, ei ilmnenud olulisi erinevusi vastustes homoseksuaalsuse tähenduse kohta. Endiselt vastas ca pool vastajaskonnast (47%), et see on samasooliste suhe. Muude vastuste proportsioonid erinevad varasematest tulemustest samuti üpris vähe: pisut on endisest vähem arvamust, et tegemist on hälve või haigusega, ning rohkem, et tavaliste inimestega, ent muutused on nii väikesed, et ei ületa lubatud statistilist viga.

Kui võrrelda vastuseid peamise suhtluskeelega, siis muukeelne elanikkond pidas väljendi „homoseksuaalne inimene“ all eestlastest märkimisväärselt sagedamini silmas teistsugust, mittetraditsioonilist suhet (13% vs 3%), haigust, hälvet (12% vs 6%), suhtumine oli halvustav (11% vs 5%).

Endiselt väljendasid halvustavat suhtumist sagedamini ka üle 74aastased (19%) ja/või pensionärid (15%). Haiguse või hälvena käsitleti homoseksuaalsust keskmisest sagedamini samuti vanemate inimeste, eriti 50-59aastaste seas (15%).

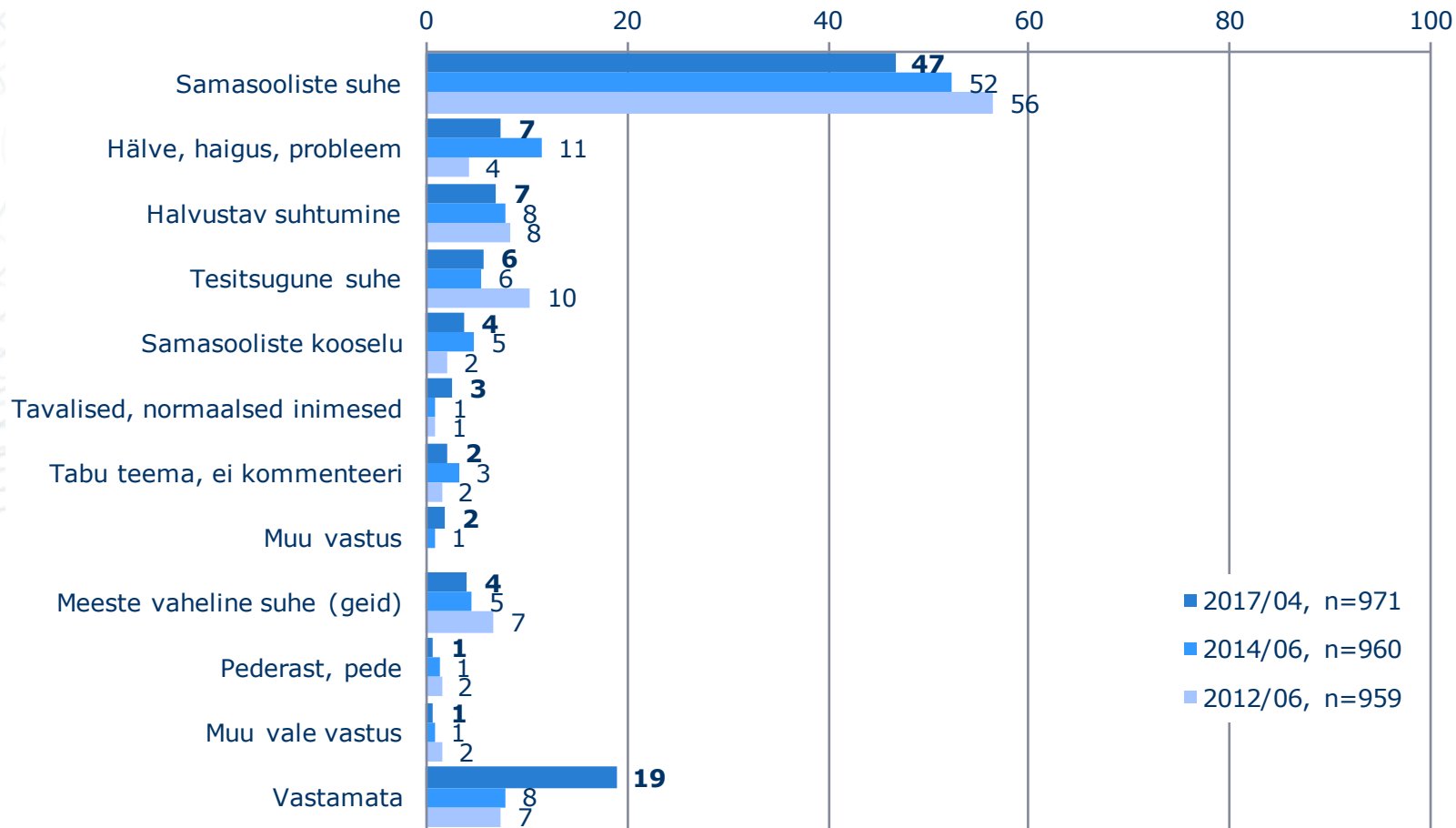
I LGBT

2 HOMOSEKSUAALSUS

TÄHENDUS



Väljendi "homoseksuaalne inimene" tähendus, ajaline võrdlus, n=väljandist teadlikud, %



I LGBT

2 HOMOSEKSUAALSUS



KOKKUPUUDE (Slaidid 16 ja 17)

Endale teadaolevalt on homoseksuaalsete inimestega kokku puutunud 26% üle 14aastastest elanikest. Võrreldes 2014. aastaga on see tulemus kasvanud – tollal 20%.

Oma perekonnas on homoseksuaalne inimene vaid 2%-l, sõpruskonnas 14%-l ja endiste või praeguste töökaaslaste seas 18%-l Eesti elanikest. Nii sõprade kui töökaaslaste seas teatakse homoseksuaalseid inimesi olevat endisest sagedamini – mõlema puhul 5-6% enam.

Valdavalt on need homoseksuaalsed inimesed, keda vastajad teavad, avalikult homoseksuaalsed – eriti kehtib see sõprade kohta.

Homoseksuaalidega on keskmisest enam kokku puutunud eestikeelsed elanikud (31%), alla 50aastased, tallinlased, kõrgemasse sissetulekugruppi kuulujad (üle 651 euro kuus pereliikme kohta), kõrgharidusega inimesed, ettevõtjad, juhid tipp- ja keskastmepetsialistid, ametnikud, teenindajad. Keskmisest märksa vähem teatakse homoseksuaalsete kaaslaste olemasolust Ida-Virumaal (11%) ja/või venekeelses elanikkonnas (14%).

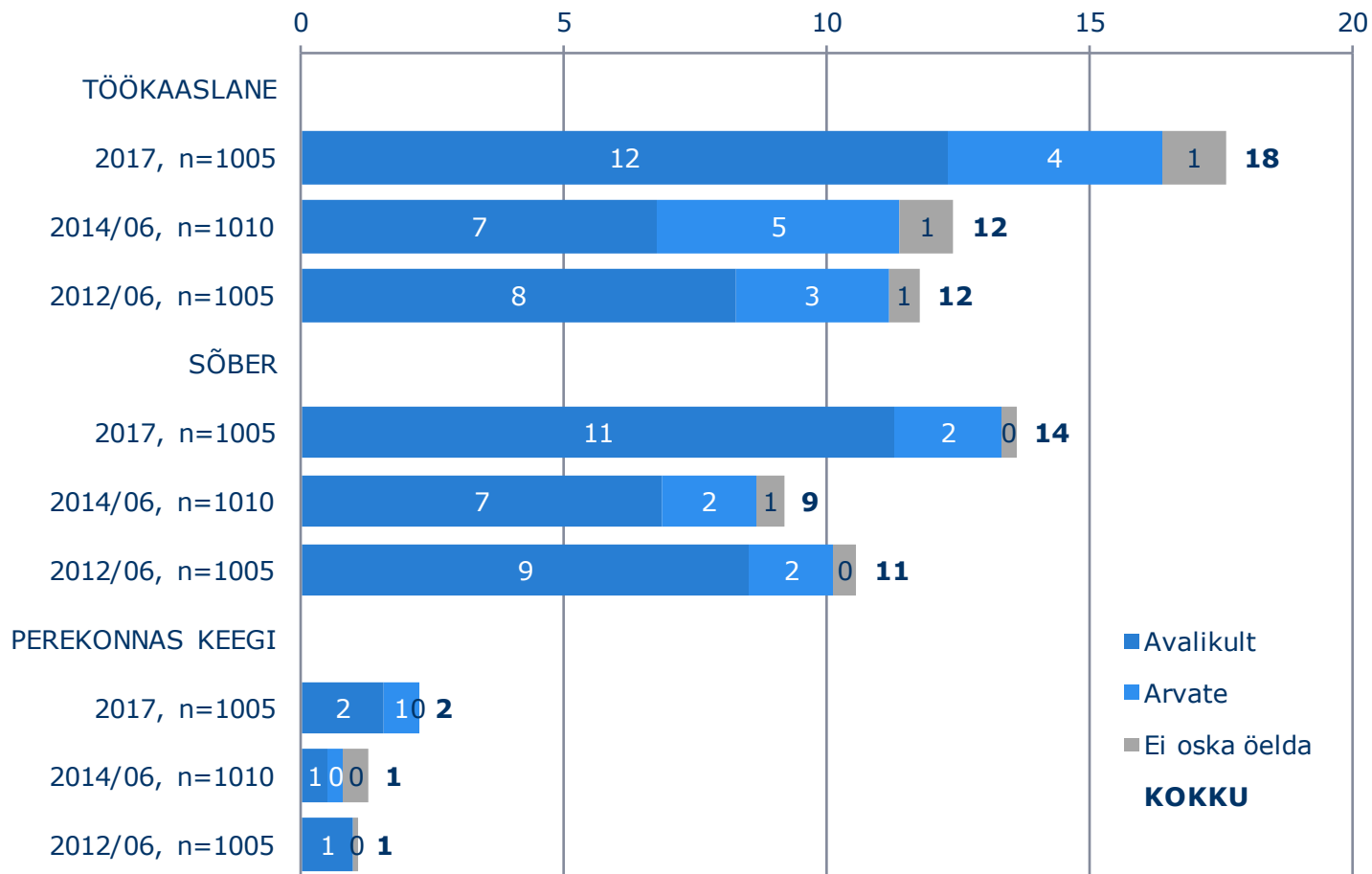
I LGBT

2 HOMOSEKSUAALSUS

KOKKUPUUDE



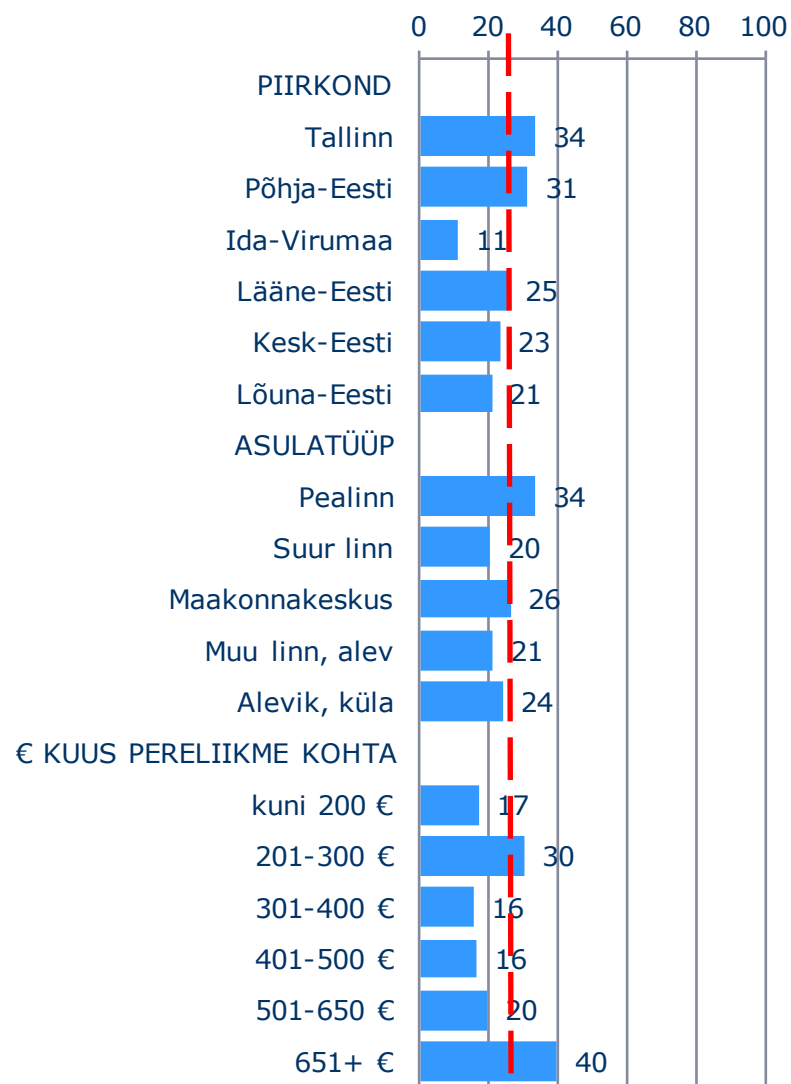
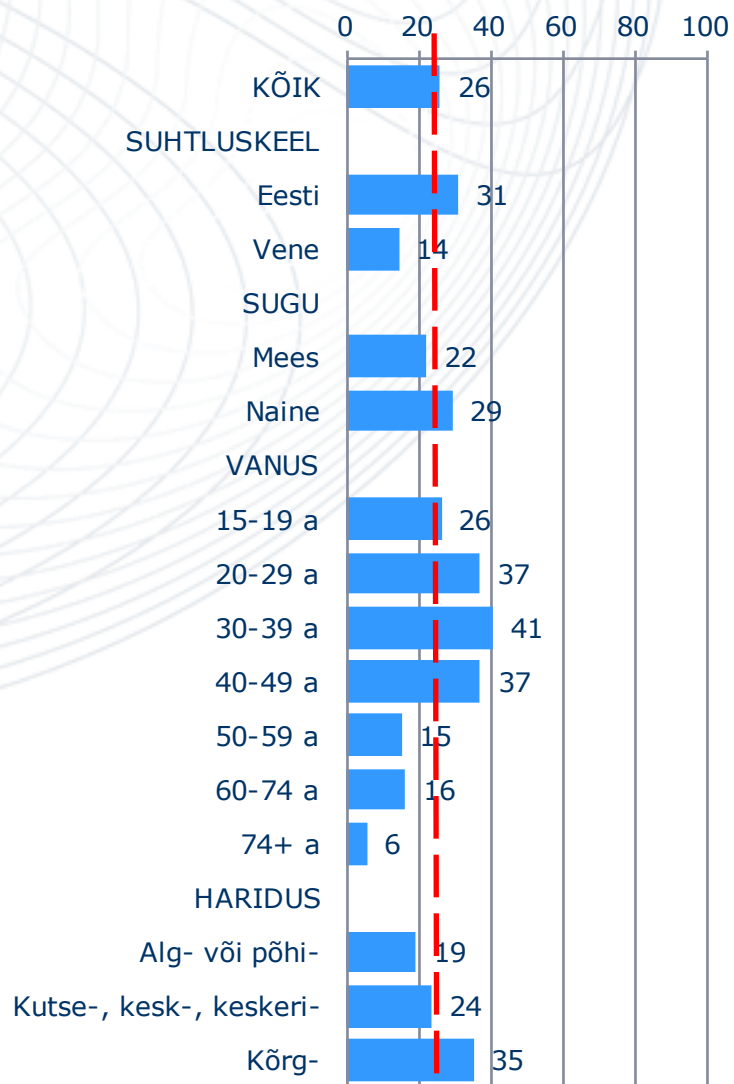
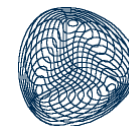
Kokkupuude homoseksuaalsete inimestega,
ajaline võrdlus, n=kõik, %



I LGBT

2 HOMOSEKSUAALSUS

KOKKUPUUDE HOMOSEKSUAALSETE INIMESTEGA, n=1005, %



I LGBT

2 HOMOSEKSUAALSUS



VASTUVÕETAVUS (Slaidid 20 ja 21)

Vastajatelt uuriti, kui vastuvõetavaks nad homoseksuaalsust peavad. Selgus, et 41% vastajaist peavad homoseksuaalsust vastuvõetavaks, sh täiesti vastuvõetav on see 14%-le. Homoseksuaalsust vastuvõetamatuks pidajaid on rohkem – 52%, sh täiesti vastuvõetamatu on see 33%-le.

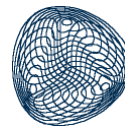
Võrreldes kahe aasta taguse uuringuga on suhtumine homoseksuaalsusesse paranenud – 2014. aastal pidas seda rohkem või vähem vastuvõetavaks 34%. Täiesti vastuvõetamatu oli see 36%-le elanikkonnast, taunitav kokku 59%-le.

Homoseksuaalsus on keskmisest vastuvõetavam eestlaste, kõrgharidusega ja kõrgema sotsiaalse staatuse ning sissetulekuga inimeste, linnainimeste seas; keskmisest vastuvõetamatum aga venekeelse elanikkonna ja Ida-Virumaa elanike seas.

Suhtumine on selges seoses vastajate vanusega – kõige positiivsem on hoiak 15-19aastaste, kõige negatiivsem üle 75aastaste hulgas. Vanusegruppis 40-49 hakkab negatiivsete vastuste osakaal ületama positiivseid.

I LGBT

2 HOMOSEKSUAALSUS



ARVATAV VASTUVÕETAVUS EESTI ÜHISKONNAS (Slaidid 20 ja 22)

Lisaks vastaja isiklikule suhtumisele uuriti ka, milline tundub neile olevat ühiskonna suhtumine homoseksuaalsusesse.

Üldiselt arvatakse, et homoseksuaalsust peab vastuvõetamatuks 69%, sh täiesti vastuvõetamatuks 22% ühiskonnast. 21% vastajaist arvab seevastu, et homoseksuaalsust peetakse ühiskonnas vastuvõetavaks, sh täiesti vastuvõetavaks 3% arvates.

Võrreldes kahe aasta taguste tulemustega ei ole arvatavas ühiskonna suhtumises homoseksuaalsusesse märgatavaid muutusi toimunud.

Võrreldes vastajate suhtumist aga arvatava üldise suhtumisega, selgub, et **ühiskonna suhtumist homoseksuaalsusesse peetakse tervikuna vähem sallivamaks kui see tegelikult on** (vastuvõetamatuks pidajaid kokku vastavalt 52% (isiklikult) vs 69%(ühiskonnas)), samas ei peeta ühiskonna suhtumist nii kategooriliseks kui see tegelikult on (täiesti vastuvõetamatuks pidajaid vastavalt 33% vs 22%). Sama kinnitab ka homoseksuaalsust vastuvõetavaks pidajate võrdlus – tegelikult on vastuvõetavaks pidajaid palju enam, kui arvatakse ühiskonnas olevat (vastuvõetavaks pidajaid kokku vastavalt 41% vs 21%). Sama tendents ilmnes ka 2014. aasta uuringus.

Seda, et homoseksuaalsust peetakse ühiskonnas vastuvõetavaks, arvavad teistest sagedamini 30-39aastased, Põhja-Eesti ja väikelinnade elanikud; seda, et homoseksuaalsust üldsuses taunitakse, arvavad kõige sagedamini Ida-Virumaa elanikud.

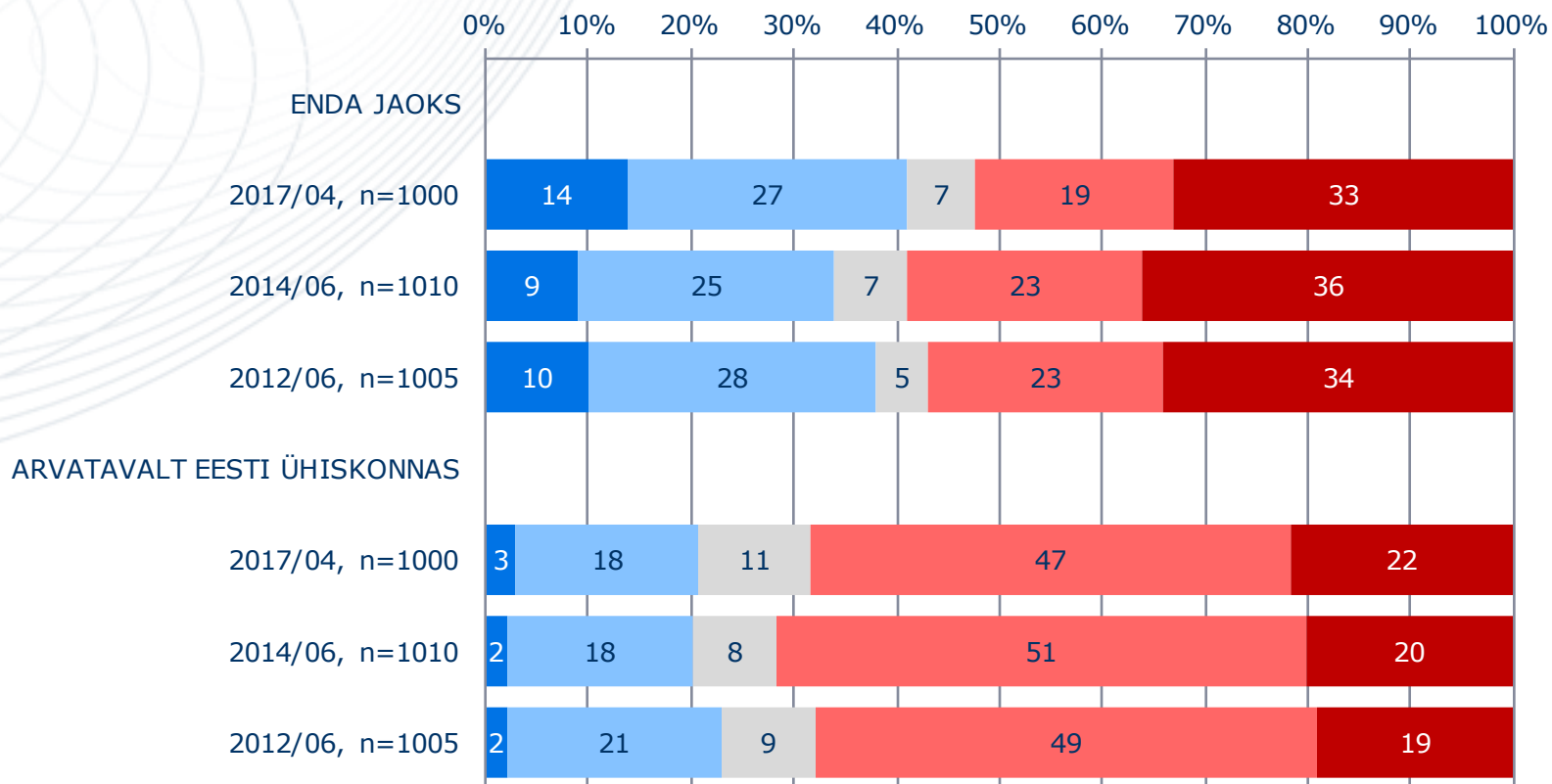
Kui eestikeelse elanikkonna jaoks on kõige valdavam seisukoht, et homoseksuaalsus on Eesti ühiskonnas pigem vastuvõetamatu (50%), siis venekeelse elanikkonna seas on keskmisest märgatavalt enam neid, kes arvavad, et see on täiesti vastuvõetamatu (28%). Võrreldes 2014. aastaga on arvamused mahenenud, siis vastavalt 57% ja 34%.

I LGBT 2 HOMOSEKSUAALSUS VASTUVÕETAVUS



Homoseksuaalsuse vastuvõetavus, ajaline võrdlus, n=kõik, %

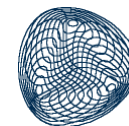
■ Täiesti vastuvõetav ■ Pigem vastuvõetav ■ Ei oska öelda
■ Pigem vastuvõetamatu ■ Täiesti vastuvõetamatu



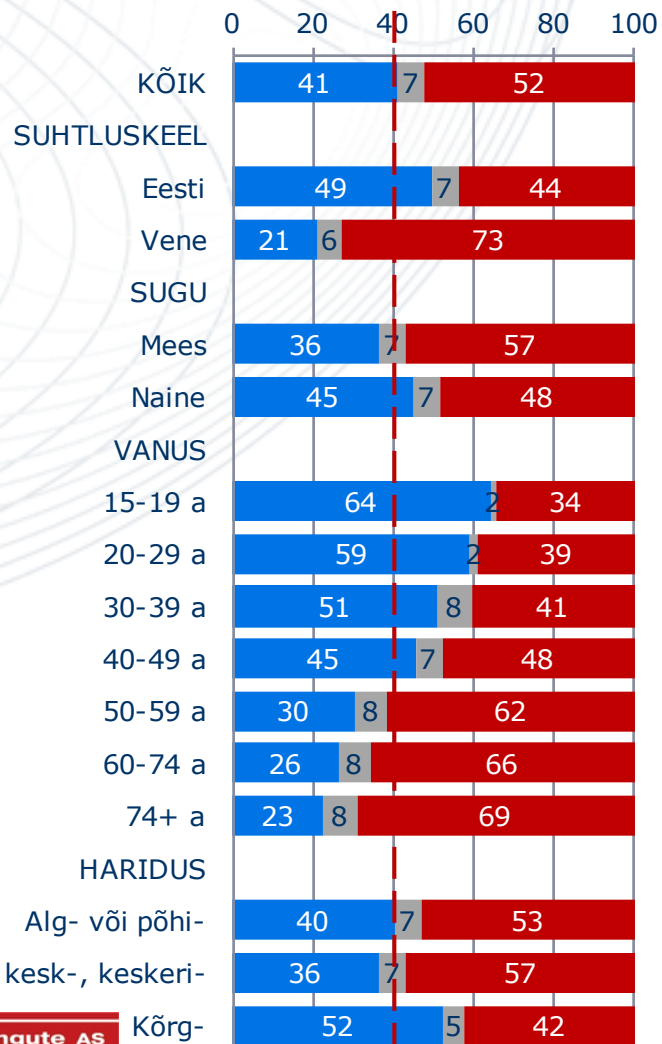
I LGBT

2 HOMOSEKSUAALSUS

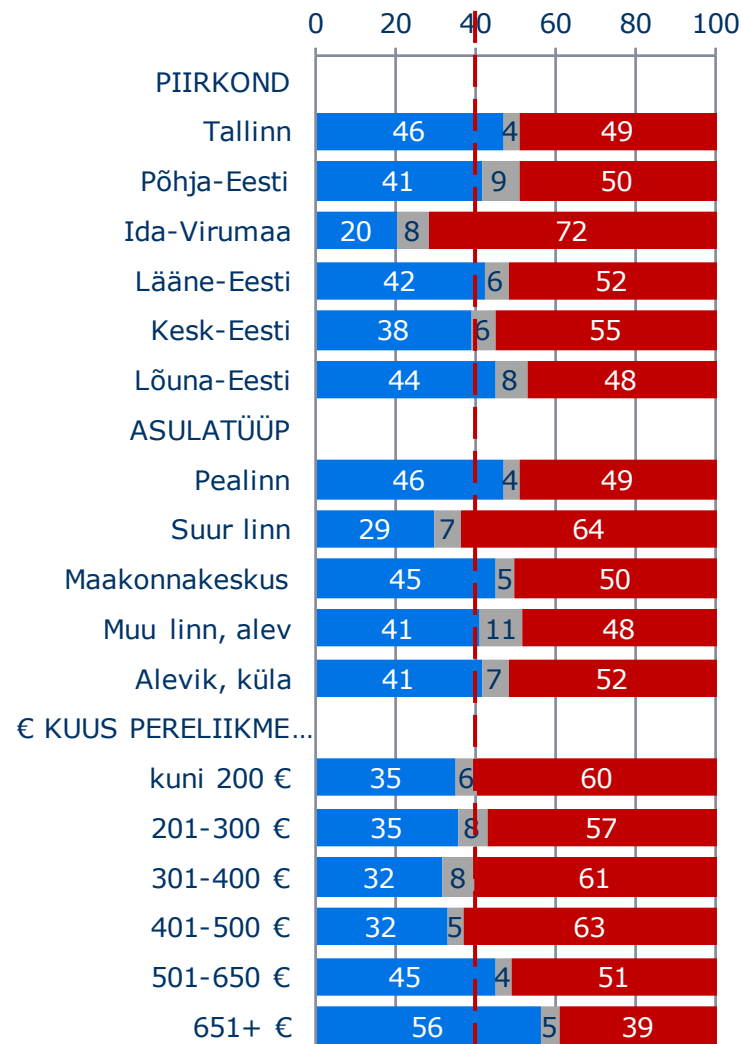
VASTUVÕETAVUS ENDA JAOKS, n=1005, %



■ Vastuvõetavaks ■ Ei oska öelda ■ Vastuvõetamatuks



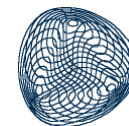
■ Vastuvõetavaks ■ Ei oska öelda ■ Vastuvõetamatuks



I LGBT

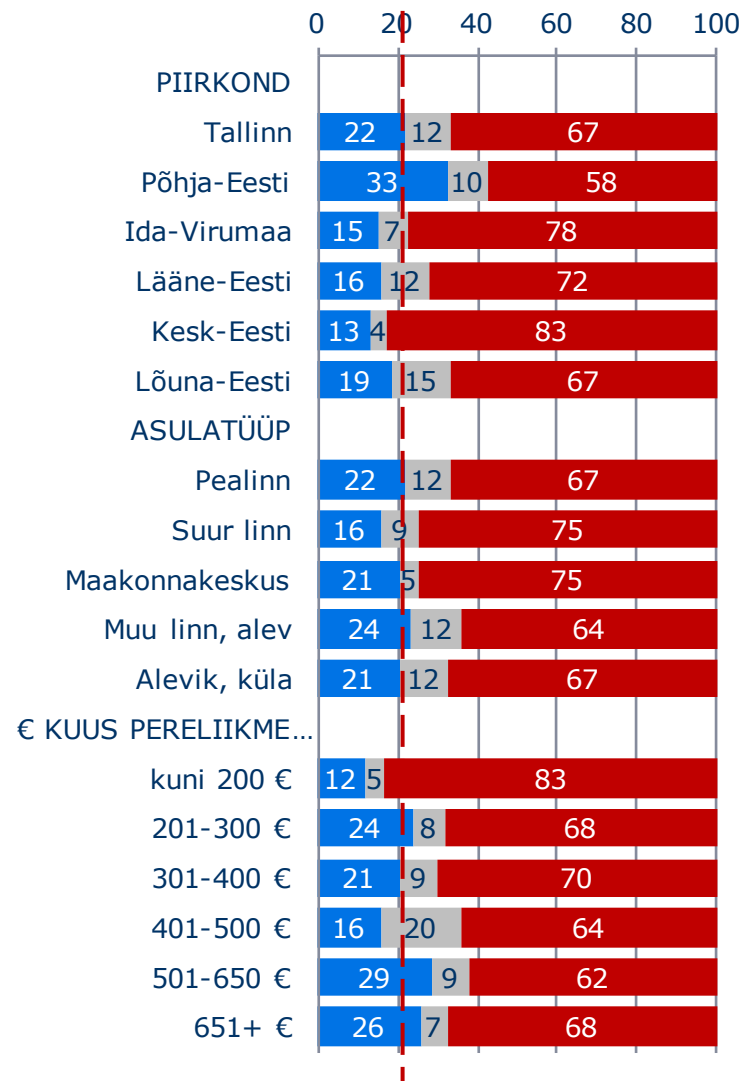
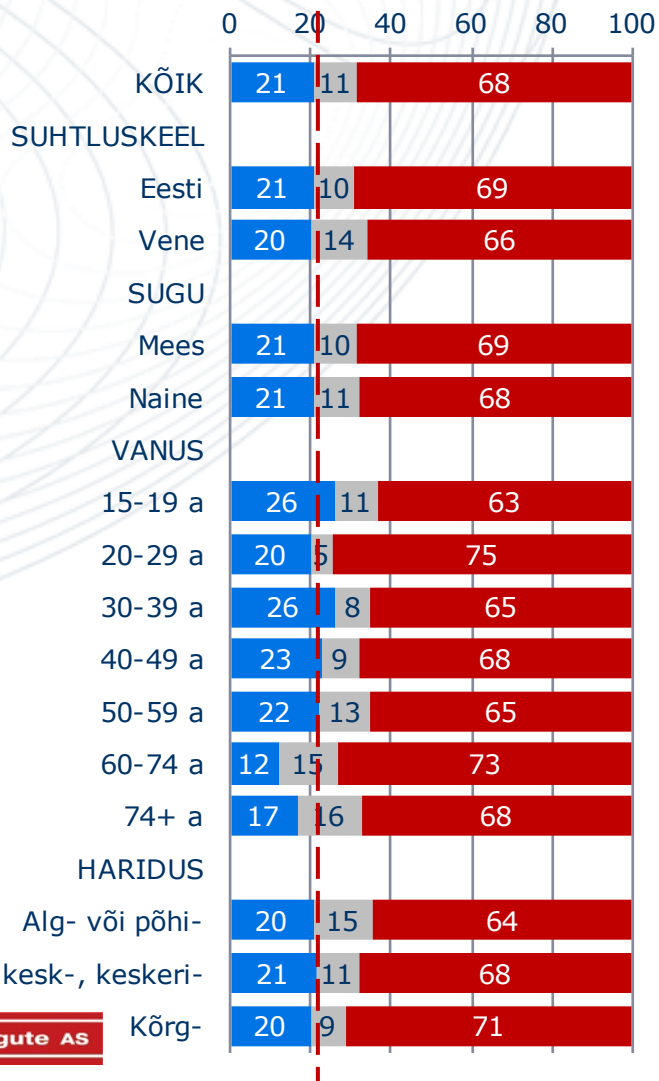
2 HOMOSEKSUAALSUS

ARVATAV VASTUVÕETAVUS EESTI ÜHISKONNAS, n=1005, %



■ Vastuvõetavaks ■ Ei oska öelda ■ Vastuvõetamatuks

■ Vastuvõetavaks ■ Ei oska öelda ■ Vastuvõetamatuks



I LGBT

2 HOMOSEKSUAALSUS



Vastuvõetamatuse põhjused (Slaid 24)

Neilt, kes pidasid homoseksuaalsust pigem või väga vastuvõetamatuks, uuriti selle põhjuseid vabas vormis. Hiljem sarnase sisuga vastus rühmitati ja koondati ühtse nimetuse alla. Vastuse andis 79% vastajatest nimetades valdavalt 1,1 põhjust. Tulemused on kahanevas järjestuses esitatud slaidil 24.

Esikohal oli arvamus, et homoseksuaalsus on ebanormaalne ja ebameeldiv (21%). 17% vastajatest põhjendasid oma vastumeelsust sellega, et see on loomu- ja loodusevastane ehk ebatraditsiooniline. 12% vastajatest leidis, et homoseksuaalsus viitab halvale kasvatusel või keskkonnale.

Muid põhjendusi - halvustavat suhtumist, teema ülepaisutatust, seda, et tegu on haiguse või haigete inimestega – toodi esile varasemast veidi harvem, kõiki alla 10%.

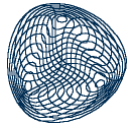
Järjekindlalt väheneb vastuvõetamatuse põhjendusena homoseksuaalsuse loomu- ja loodusevastasus, mis varasemates uuringutes oli esikohal.

Taustaandmete analüüsis ilmneb, et nähtuse loomu- ja loodusevastasust mainiti eriti 40-49aastaste vastajate ja maaelanike, ebameeldivust oskustöölise seas. Pool 15-19aastaste grupist ei osanud oma halvakspanu põhjendada. Ka venekeelseist elanikest, kes homoseksuaalsust vastuvõetamatuks pidasid, ei osanud keskmisest suurem osa (28%) oma suhtumist kommenteerida.

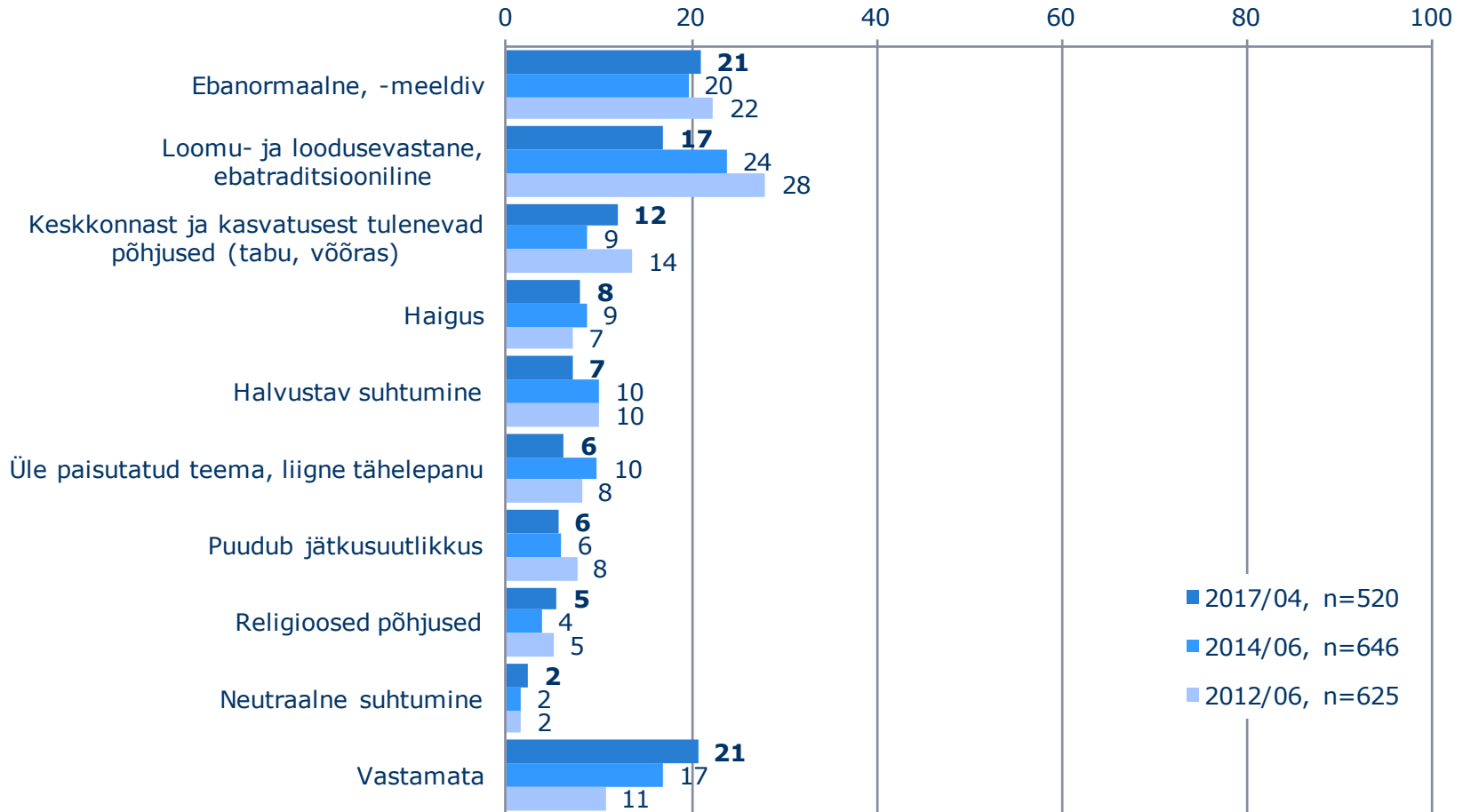
I LGBT

2 HOMOSEKSUAALSUS

VASTUVÕETAVUS



Homoseksuaalsuse vastuvõetamatuse põhjused, ajaline võrdlus, n=homoseksuaalsus vastuvõetamatu, %



I LGBT

2 HOMOSEKSUAALSUS



VASTUVÕETAVUSE PIIRID (Slaidid 27 ja 28)

Järgnevalt vaatleme, kuidas suhtutaks homoseksuaalsusesse siis, kui see puudutaks igapäeva elu ehk millised on homoseksuaalsuse vastuvõetavuse piirid. Vastajatele esitati 10 väidet ja paluti vastata, kas need kehtivad nende puhul või mitte. Tulemused on esitatud nõustuva vastuse põhjal kahanevas järjestuses.

Enamus vastajaist peab tavalist olulist suhtlust (müügimees, arst) homoseksuaalsete inimestega vastuvõetavaks, ka valimistel ei segaks see asjaolu suuremat osa vastajaist. Lähemat suhtlust, nt homoseksuaalse inimese, eriti gei kohalolu seltskonnas siiski pigem häiriks vastajaskonda. Eriti vastuvõetamatu on elanikele homoseksuaalsuse osalus nende laste elus (selleteemalised TV-saadet või filmid, õpetaja orientatsioon, mängimine sõprade kodus, kus on homoseksuaalsed vanemad), kus vastaste osakaal ületab märkimisväärselt nõustujate oma. Ka kuulumine kogudusse, mis suhtub homoseksuaalsusesse positiivselt, ei tule enamuse vastajate puhul kõne alla.

Suhtumine omaenese lapsesse, kui selgub, et see on lesbi või gei, ei muutuks halvemaks 56%-l vastajatest, muutuks aga 19%-l. See on aga aspekt, mille puhul suur osa (24%) vastajatest ei osanud seisukohta võtta.

Võrreldes 2014. aasta uuringuga on suhtumine mitmesse aspekti märkimisväärselt paranenud: endisest rohkem on neid, kes ei tunneks end ebamugavalt, kui seltskonnas on lesbi (+9%) või gei (+6%); kes lubaksid oma lastel mängida sõprade kodus, kus vanemateks on homoseksuaalid (+11%).

Aasta-aastalt suureneb nende osakaal, kelle puhul oma lapse osutamine homoseksuaaliks ei rikuks temasse suhtumist (2012. aastal 40%, nüüd 56%).

Vaid laste TV saadete-filmide vaatamise ja homoseksuaalsusesse positiivselt suhtuvas koguduses osalemise puhul on enamuse hoiak muutumatult negatiivne.

I LGBT

2 HOMOSEKSUAALSUS



VASTUVÕETAVUSE PIIRID (Slaidid 27 ja 28)

Kõikide väidete puhul olid tolerantsemad samad vastajate grupid, kes peavad homoseksuaalsust vastuvõetavaks ja taunivamad need, kes peavad homoseksuaalsust vastuvõetamatuks.

Nagu varasemates uuringutes, nii ka nüüd erinevad eesti- ja venekeelsete vastajate seisukohas silmatorkavalt. Kui enamus eestlastest ei paneks pahaks, kui arst, valimiskandidaat, lapse õpetaja või sõprade vanemad oleksid homoseksuaalid, siis venekeelses vastajaskonnas on enamus selle vastu.

Eriti vastumeelne oleks muulastele homoseksuaalsusega seotud: filmi vaatamine laste puhul (79% vastu), sõprade kodus mängimine (74%), lapse õpetaja (72%), kogudusse kuulumine (73%). Ka oma homoseksuaalsesse lapsesse suhtumises on eestlaste hulgas tolerantsi rohkem (suhtumine ei halveneks eestlastest 63%-l, mitte-eestlastest 40%-l, samas oli viimaste hulgas märksa rohkem neid, kes vastust anda ei osanud (33%).

Oma lapse osas oli leebemat suhtumist enam naiste ja kõrgharidusega vastajate seas. Ka muudes aspektides on kõige rohkem tolerantsi kõrgharidusega ja nooremate vastajate seas. Murdepunkt tekib 50-59aastaste vastajate puhul.

I LGBT

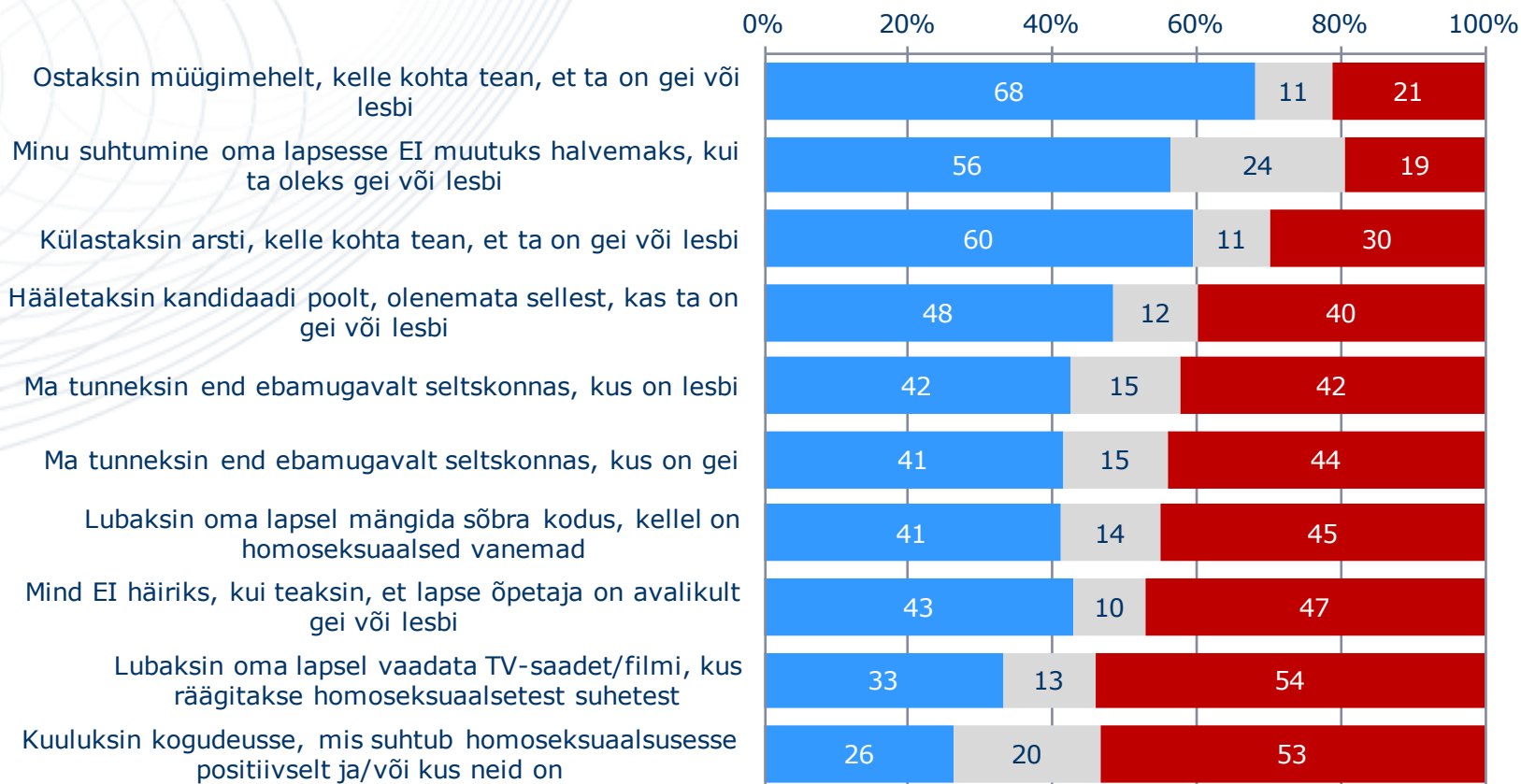
2 HOMOSEKSUAALSUS

VASTUVÕETAVUS



Homoseksuaalsuse vastuvõetavuse piirid, n=kõik, %

■ Nõustub ■ Ei oska öelda ■ Ei nõustu



I LGBT

2 HOMOSEKSUAALSUS

VASTUVÕETAVUS

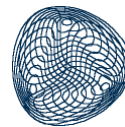


Homoseksuaalsuse vastuvõetavuse piirid - väitega nõustujate osakaal, ajaline võrdlus, n=kõik, %



I LGBT

2 HOMOSEKSUAALSUS



SUHTUMISE MUUTUS (Slaid 30)

Viimase kahe aasta jooksul pole homoseksuaalsusesse suhtumises 75% elanike jaoks muutust toimunud, 9% täheldab aga suhtumise muutust paremuse ja 11% halvemuse poole; vastata ei osanud 5%.

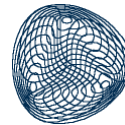
Võrreldes 2014. aasta uuringuga on toimunud kerge nihe suhtumise paranemise poole (+4%).

Suhtumine on viimase kahe aasta jooksul paranenud sagedamini Lääne-Eesti elanike seas (13%); halvenenud aga muulaste seas (15%).

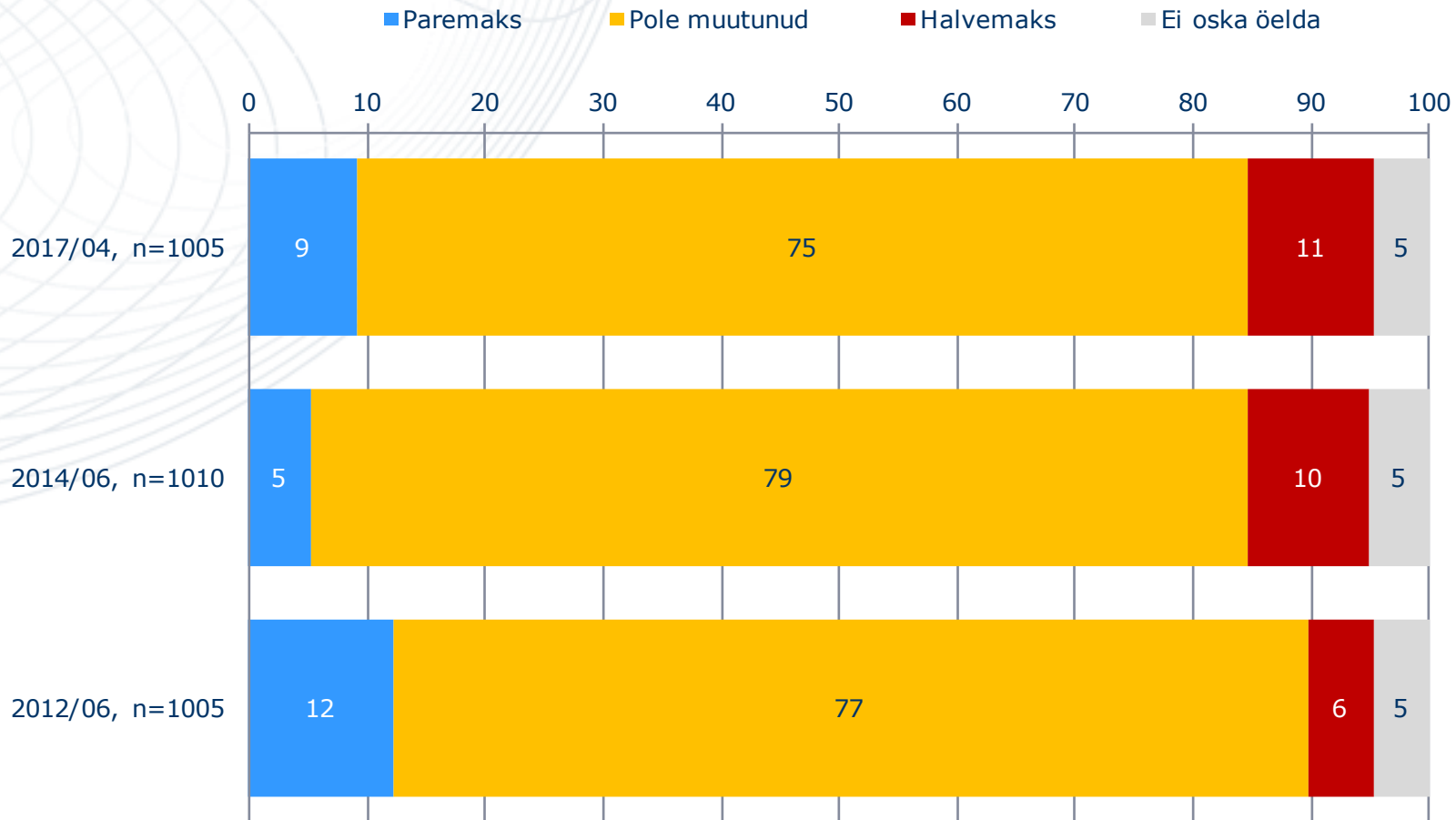
Suhtumine homoseksuaalsusesse on paranenud viimase kahe aasta jooksul keskmisest enam neil, kelle lähikonnas on homoseksuaalseid inimesi (19%) või kes üldiselt peabki homoseksuaalsust vastuvõetavaks (18%). Muudest taustrühmadest paistavad suhtumise paranemisega silma 15-19aastased noored (27%).

Vastajaskonna lõhenemine on tekkinud Põhja-Eestis (v.a Tallinn), kus keskmisest rohkem on nii neid, kelle suhtumine on paranenud (16%) kui ka neid, kellel halvenenud (18%).

I LGBT 2 HOMOSEKSUAALSUS SUHTUMISE MUUTUS

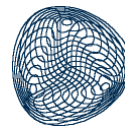


Suhtumise muutus homoseksuaalsusesse viimase kahe aasta jooksul,
ajaline võrdlus, n=kõik, %



I LGBT

2 HOMOSEKSUAALSUS



Positiivse suhtumise muutuse põhjustajad (Slaid 32)

Neilt, kelle suhtumine geidesse ja lesbidesse on viimase kahe aasta jooksul muutunud paremaks, uuriti, kust saadud teave on nende suhtumist muutnud. Võis anda mitu vastust. Vastused on näha kahanevas järjestuses ajalise võrdlusena.

Eelkõige saadakse homoseksuaalsusesse positiivset suhtumist tekitavat teavet sõpradelt, tuttavatelt, sugulastelt (50%) ja traditsioonilise meedia vahendusel (49%), isiklike kokkupuudetega tööl või koolis (22%) ja/või mujal (35%) ning internetist (31%).

Võrreldes kahe aasta taguse uuringuga on kõigi mainitud kanalite osatähtsus märkimisväärselt kasvanud, v.a sotsiaalkampaaniad, mida mainis tänavu 14%, aastal 2014 16%,

Võrreldes antud vastuseid nendega, kust üleüldse LGBT temaatika kohta teavet on saadud ([Slaid 7](#)), siis selgub, et positiivses suunas on suhtumist mõjutanud eriti isiklikud kokkupuuted, sh sõbrad-tuttavad.

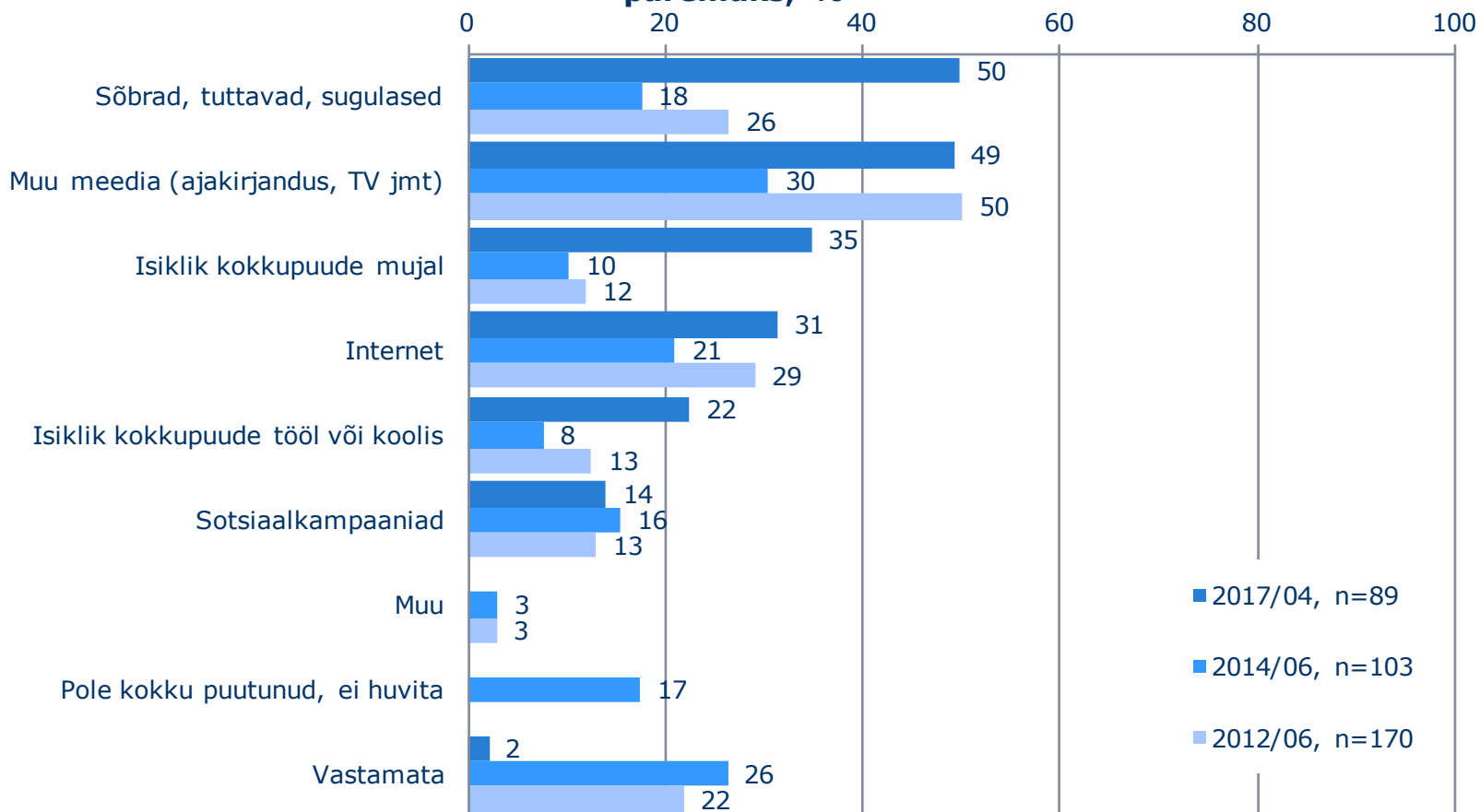
I LGBT

2 HOMOSEKSUAALSUS

SUHTUMISE MUUTUS

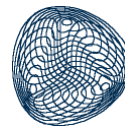


Homoseksuaalsusesse parema suhtumise muutuse põhjustajad viimase kahe aasta jooksul, ajaline võrdlus, n=suhtumine homoseksuaalsusesse on muutunud paremaks, %



I LGBT

2 HOMOSEKSUAALSUS



PÕHJUSED (Slaid 34)

Uuriti, mis on vastaja arvates homoseksuaalsuse põhjus. Kolm tõenäolisemat vastusevarianti olid ette antud, kuid vastaja võis anda ka omalt poolt muu vastuse. Tulemused on kahanevas järjestuses esitatud ajalise võrdlusena.

Üsna võrdväärselt peetakse homoseksuaalsuse põhjuseks nii sünnipära kui ka inimese vaba valikut (49% vs 44%). 35% jaoks on homoseksuaalsus aga keskkonna ja kasvatus tulemus. Muu vastuse andis vaid 2% vastajaist: korduvalt nimetati, et tegu on moega või haigusliku nähtusega.

Võrreldes kahe aasta taguse uuringuga on eriti süvenenud arvamus, et homoseksuaalsus on tingitud kasvatuses ja keskkonnast (+8%).

Vaadeldes vastuseid suhtumise järgi homoseksuaalsusesse, siis need, kelle jaoks see on vastuvõetav, peavad homoseksuaalsust sagedamini sünnipäraseks (64%); need, kelle jaoks see on vastuvõetamatu aga sagedamini keskkonna ja kasvatus tulemiks (45%).

Sünnipäraseks peeti homoseksuaalsust sagedamini ka eestikeelses elanikkonnas (54%), kõrgharidusega inimeste (60%), Põhja-Eesti maakondade elanike (68%), lasteta paaride seas (58%); keskkonna ja kasvatus tulemiks sagedamini muukeelse elanikkonna (48%), Ida-Virumaa elanike (51%), üksikute inimeste (41%) seas. Inimese oma valikuks peeti seda keskmisest rohkem noorte (15-29a) ja/või kutseharidusega vastajate hulgas (48%), Ida-Virumaal (62%), alevikes-külades (54%).

Taustrühmas, kellel keegi omastest või kolleegidest on homoseksuaalsed, peeti seda keskmisest märksa sagedamini sünnipäraseks (61%) või vabaks valikuks (50%).

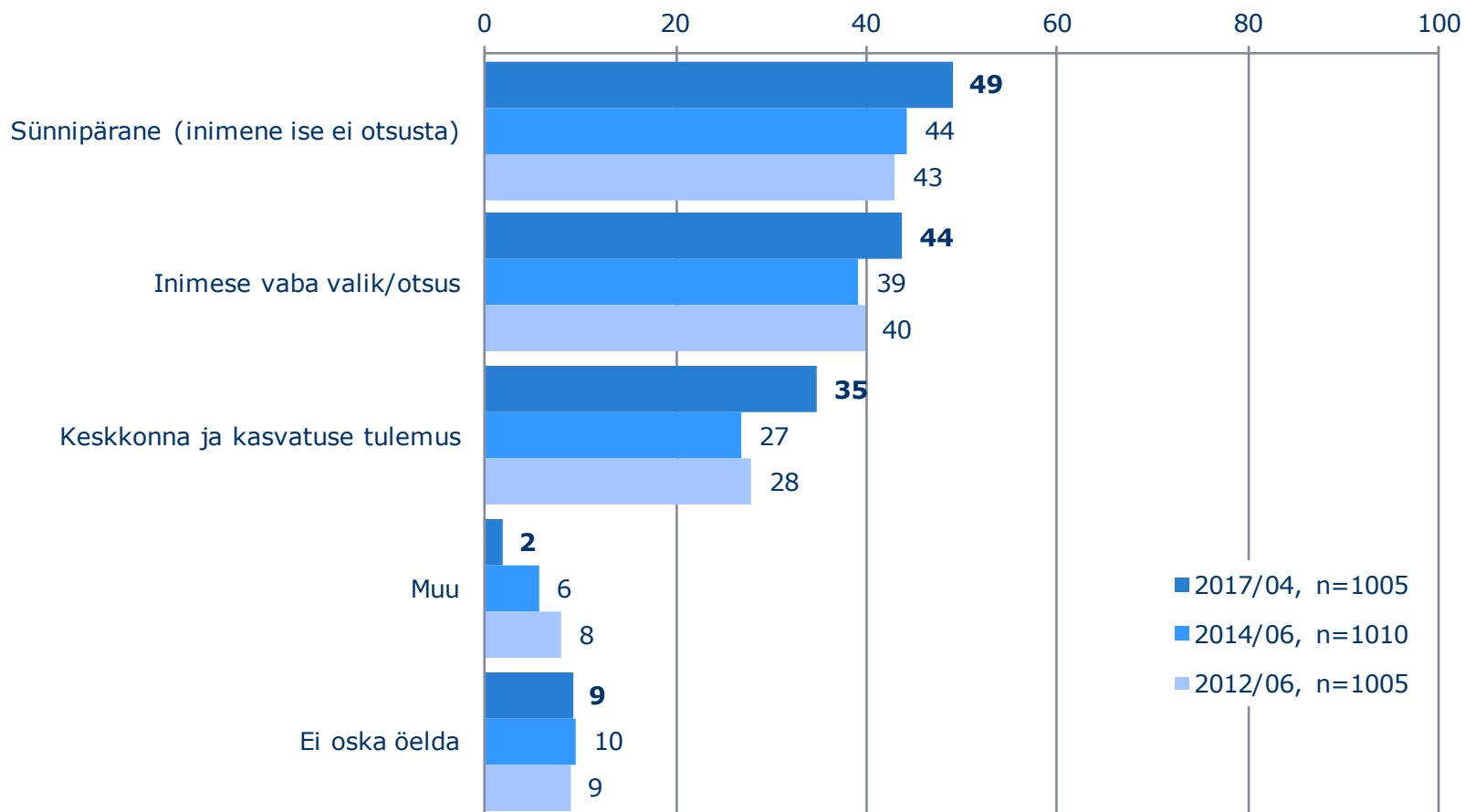
I LGBT

2 HOMOSEKSUAALSUS

PÕHJUSED



Homoseksuaalsuse põhjused,
ajaline võrdlus, n=kõik, %



I LGBT

2 HOMOSEKSUAALSUS



ÕIGUSED (Slaidid 36 ja 37)

Vastajatele esitati kaheksa erinevat väidet, mis käsitlesid erinevaid võimalikke homoseksuaalide õigusi. Paluti hinnata nendega nõustumist või mitte-nõustumist. Tulemused on nõustumise järgi (täiesti ja pigem kokku) reastatud kahanevas järjestuse slaidil 37, ajalise võrdlusena nõustujate osakaalu järgi.

Nagu ka 2014. aastal, on nõustujaid rohkem kui mitte-nõustujaid väidete puhul, et geid ja lesbid peaksid olema seadusega kaitstud diskrimineerimise eest lisaks töövaldkonnale ka hariduses, tervishoius ja kaupade ja teenuste kättesaadavuse osas (58% vs 31%) ning, et abiellude lubamine samast soost elukaaslaste vahel vähendaks naise ja mehe vahelise abielu väärtust (51% vs 38%).

Peaaegu võrdselt on nõustujaid ja mitte-nõustujaid väite puhul, et samast soost elukaaslastel peaks olema võimalus oma kooselu ametlikult registreerida kooseluseaduse alusel (nõus 45%, ei ole nõus 46%). Abiellumise küsimuses aga on mitte-nõustujaid märksa enam (nõus 39%, ei ole nõus 52%).

Ülejäänud väidete puhul, eriti mis puudutab lapsendamist, on mitte-nõustujaid märksa enam kui nõustujaid, kuid suhtumine on võrreldes eelmise uuringuga pisut leebunud.

Võrreldes kahe aasta taguse uuringuga on toimunud mitmeid muutusi. Kõige enam on kasvanud nõustujate hulk väite puhul, et samast soost elukaaslastel peaks olema õigus abielluda (+9%). Ka kooselu registreerimise osas on nõustujaid endisest rohkem (+5%). Väidete osas, mille puhul nõustujaid on mitte-nõustujatest rohkem, on nõusolek siiski veidi vähenenud (diskrimineerimise eest seadusega kaitsmine, naise ja mehe vahelise abielu väärtuse vähenemine).

Muukeelne elanikkond on oma suhtumises palju resoluutsem kui eestlased. Kui eestlastest nõustub samasooliste kooselu registreerimisega 56%, siis venekeelsetest 21%. Suur vahe on ka suhtumises samasooliste abiellu (47% vs 20%). Tunduvalt negatiivsem on venekeelses keskkonnas hoiak lapsendamisküsimuste suhtes, kuigi ka eestlaste seas on siin selge vastasseis – eriti üksiku gei või lesbi lapsendamissoovi asjus.

I LGBT

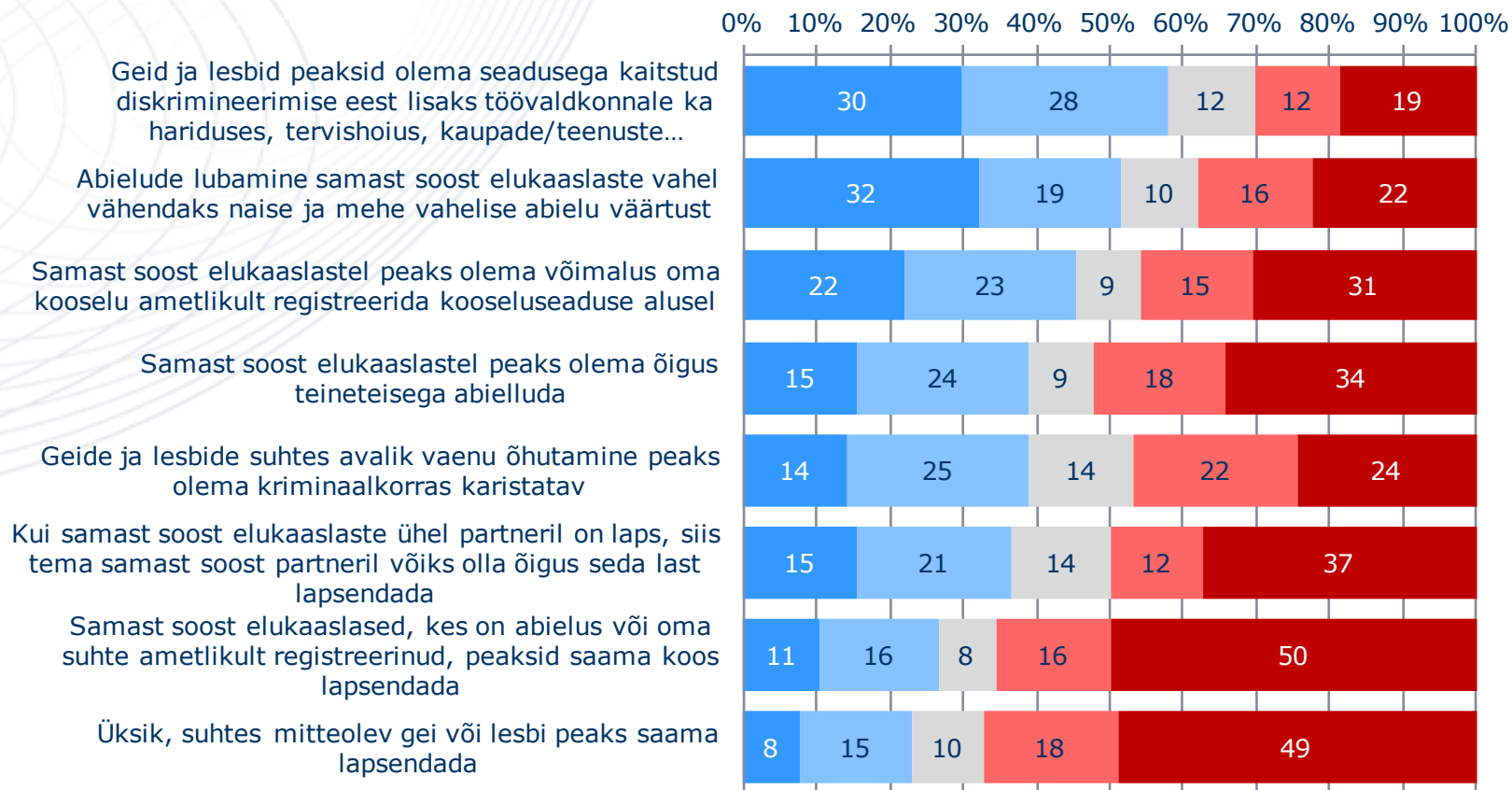
2 HOMOSEKSUAALSUS

ÕIGUSED



Homoseksuaalsete õigused, n=kõik, %

■ Nõustun täiesti ■ Pigem nõustun ■ Ei oska öelda ■ Pigem ei nõustu ■ Üldse ei nõustu



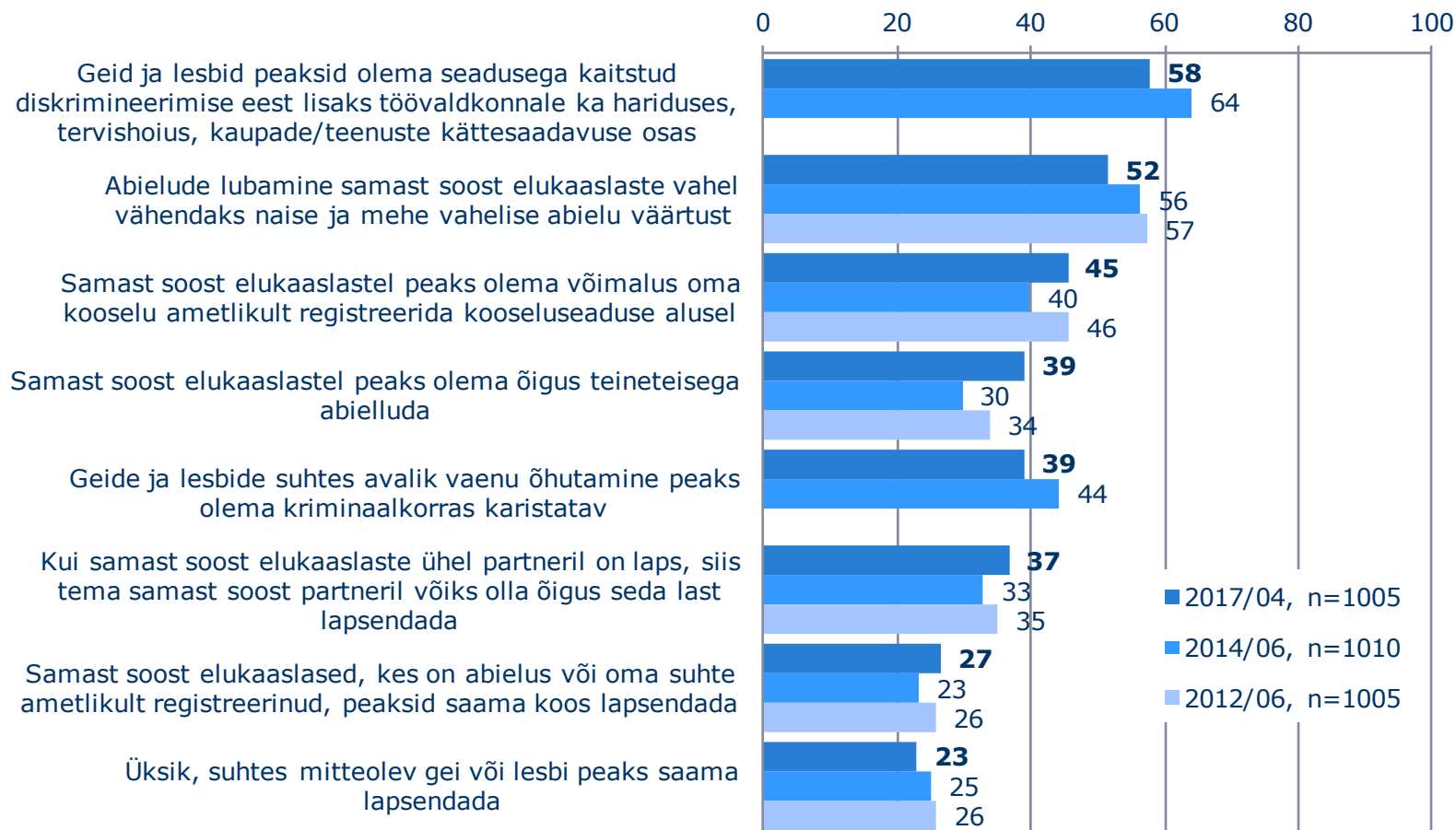
I LGBT

2 HOMOSEKSUAALSUS

ÕIGUSED

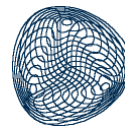


Homoseksuaalsete õigused - väitega nõustujate osakaal, ajaline võrdlus, n=kõik, %



I LGBT

2 HOMOSEKSUAALSUS



ÕIGUSED - kooseluseadus (Slaid 39)

Vastajatele esitati sel aastal lisaks ka kolm erinevat väidet kooseluseaduse kohta. Paluti hinnata nendega nõustumist või mitte-nõustumist. Tulemused on nõustumise järgi (täiesti ja pigem kokku) reastatud kahanevas järjestuses nõustujate osakaalu järgi.

Kõige enam oldi nõus väitega, et kooseluseaduse vastuvõtmine oli oluline samm inimõiguste ja võrdse kohtlemise tagamisel Eestis (nõus 39%, ei ole nõus 38%).

Kõigi kolme väite osas ei osanud üsna suur osa vastajatest seisukohta võtta (23-32%) ning nõustujate-mitte-nõustujate osakaalud olid üpris ühesuurused, vaid kooseluseaduse rakendusaktide vastuvõtmise vajaduse osas oli mitte-nõustujate hulk nõustujate omast suurem (nõus 35%, ei ole nõus 39%).

Ka mainitud väidete puhul oli eestlaste hulgas suhtumine tunduvalt positiivsem kui venekeelses elanikkonnas. Kooseluseaduse rakendusaktide vastuvõtmist riigikogus pooldas eestlastest 42%, mitte-eestlastest 18%. Arvamusega, et kooseluseaduse vastuvõtmine oli oluline samm inimõiguste ja võrdse kohtlemise tagamisel Eestis, nõustus venekeelsest elanikkonnast 21%, ei nõustunud aga 52%.

I LGBT

2 HOMOSEKSUAALSUS

ÕIGUSED - kooseluseadus

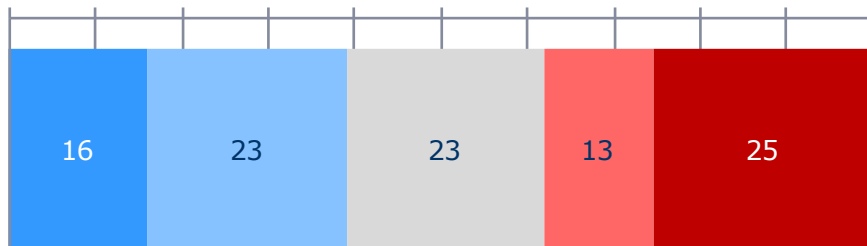


Homoseksuaalsete õigused - kooseluseadus, n=kõik, %

■ Nõustun täiesti ■ Pigem nõustun ■ Ei oska öelda ■ Pigem ei nõustu ■ Üldse ei nõustu

0% 10% 20% 30% 40% 50% 60% 70% 80% 90% 100%

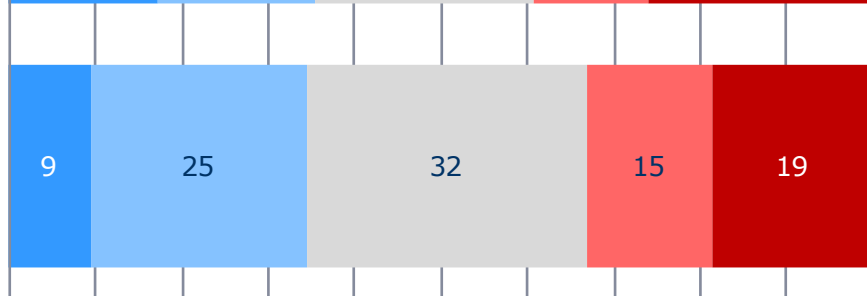
Kooseluseaduse vastuvõtmine oli oluline samm inimõiguste ja võrdse kohtlemise tagamisel Eestis



Riigikogu peaks kooseluseaduse seaduspäraseks rakendamiseks võtma vastu ka rakendusaktid

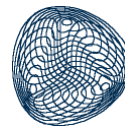


Kooseluseaduse vastuvõtmine on aidanud geidel ja lesbidel oma elu paremini korraldada/pakkunud stabiilsust ja kaitset



I LGBT

2 HOMOSEKSUAALSUS



Erakonna/kandidaadi homoseksuaalsete õiguste pooldamise mõju poliitilisele valikule (Slaid 41)

Vaatleme, kuidas mõjutaks poliitilist valikut see, kui mõni erakond/kandidaat, keda vastaja muidu toetaks, oleks tugev geide ja lesbide võrdsete õiguste, sh samasooliste abielu või partnerlusseaduse pooldaja.

Positiivselt mõjutaks see 9%, negatiivselt 40%; mõju ei avaldaks see aga igale neljandale ja 12% ei osanud vastata.

Võrreldes kahe aasta taguse uuringuga on pisut kasvanud vastajate osakaal, kellele homoseksuaalsete õiguste pooldamine mõne erakonna või kandidaadi poolt mõjuks valimisel positiivselt (+6%).

Poliitilisele valikule avaldaks see negatiivset mõju enam muukeelse elanikkonna (57%), 60-74-aastaste (53%), sh pensionäride (53%), Ida-Virumaa (66%) ja Põhja-Eesti elanike (51%) puhul.

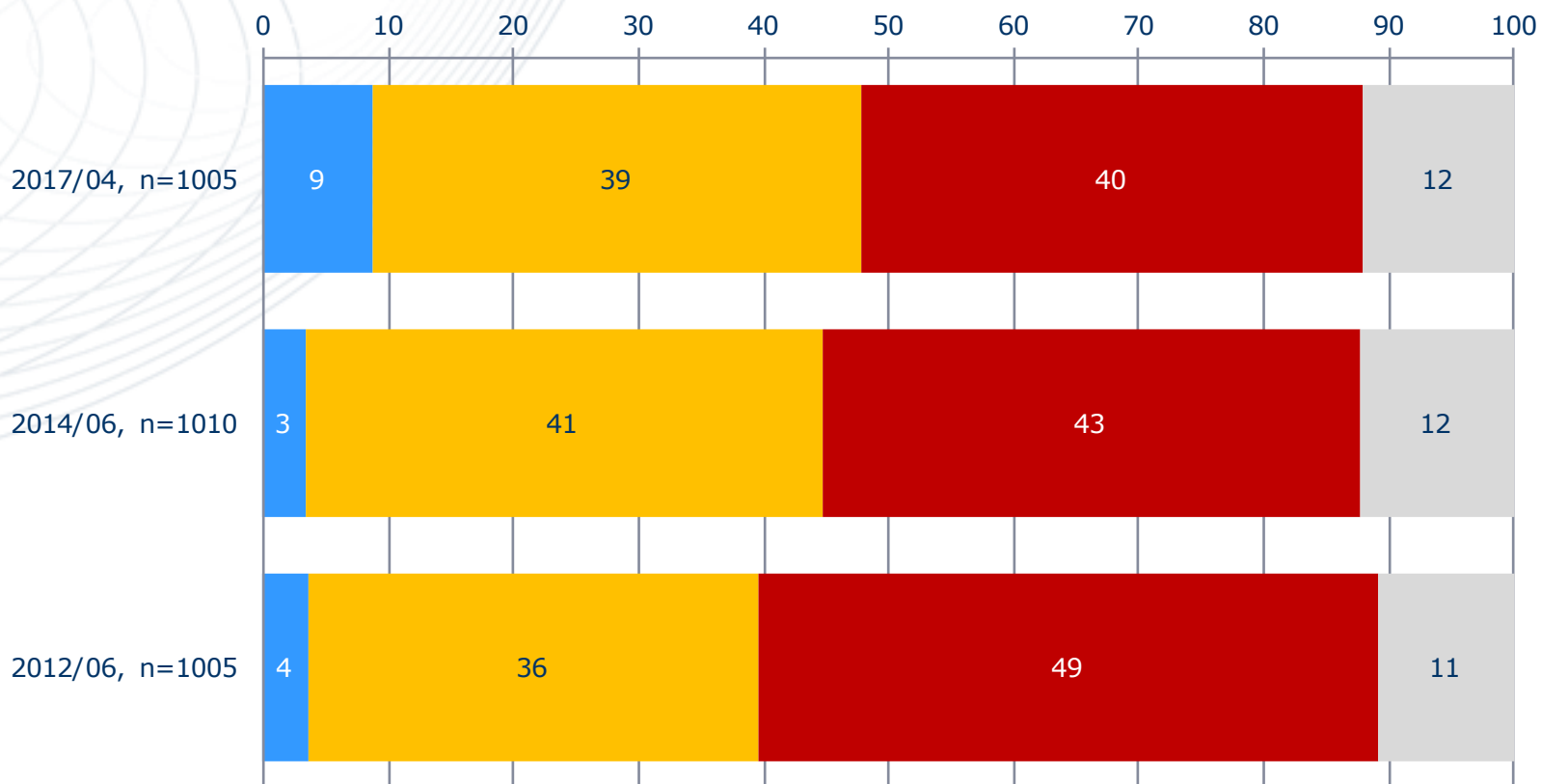
Poliitilist valikut ei mõjutaks see keskmisest sagedamini eestikeelse elanikkonna (46%), 40-49-aastaste (49%), õpilaste-üliõpilaste (53%), piirkonniti Lääne- (51%) ja Kesk-Eesti (50%) elanike puhul.

I LGBT 2 HOMOSEKSUAALSUS ÕIGUSED



Erakonna/kandidaadi homoseksuaalsete õiguste pooldamise mõju poliitilisele valikule, ajaline võrdlus, n=kõik, %

■ Mõjutaks positiivselt ■ Ei mõjutaks valikut ■ Mõjutaks negatiivselt ■ Ei oska öelda



I LGBT

3 TRANSSOOLISUS



USKUMINE (Slaidid 43 ja 44)

Vastajatelt küsiti, kas nad usuvad, et meheena sündinud inimene võib tunda end naisena ja vastupidi – naisena sündinud tunda end meheena. Jaatava vastuse andis 59%, eitava 22% ja vastata ei osanud 19% vastajaist.

Kolme uuringu tulemuste proportsioonid on võrdlemisi sarnased, täpsemad arvud kõikuvad. Võrreldes 2014. aasta tulemustega on uskujate osakaal pisut suurenenud (+4%).

Transsoolisusse usuvad sagedamini eestlased, naised, kõrgharidusega inimesed. Transsoolisusesse ei usu keskmisest sagedamini muukeelsed, Ida-Virumaa ja Põhja-Eesti elanikud. Vanemad inimesed, eriti vanusegrupis 75+ aastat, jätsid keskmisest sagedamini seisukoha võtmata.

VASTUVÕETAVUS (Slaidid 45 ja 46)

Transsoolisust peab vastuvõetavaks 37% (s.h 12% täiesti vastuvõetavaks) ja vastuvõetamatuks 46% (s.h 22% täiesti vastuvõetamatuks); vastata ei osanud 17%.

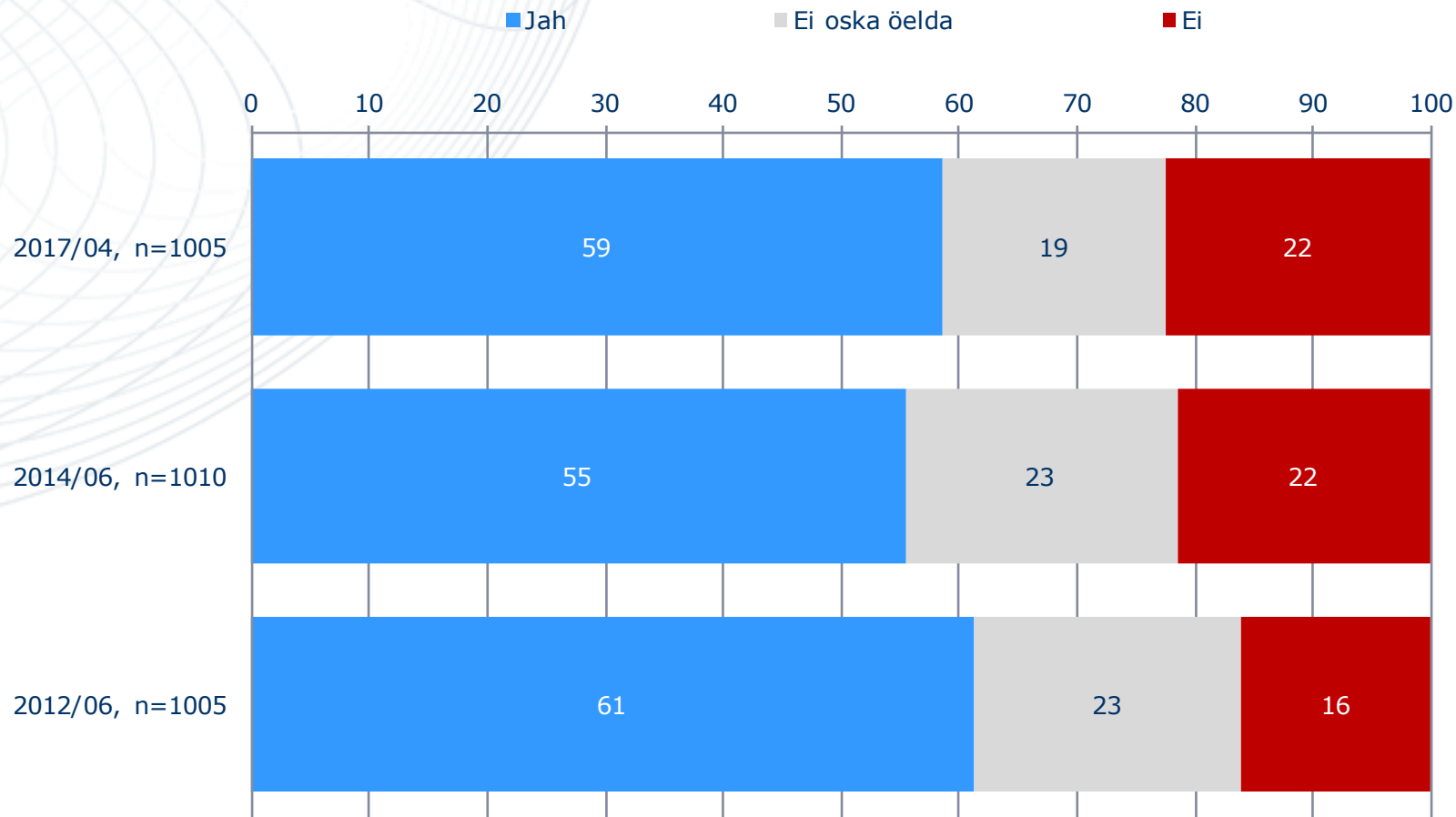
Kolme uuringu tulemused transsoolisuse vastuvõetavuse kohta erinevad väga vähe. Saab vaid öelda, et võrreldes 2014. aasta uuringuga on mõlemad äärmuslikud hoiakud (täiesti vastuvõetav või vastuvõetamatu) tugevnenud.

Transsoolisusse suhtumine sõltub põhiliselt vastajate vanusest ja rahvusest: alla 30aastaste seas on selges ülekaalus vastuvõetavus, üle 49aastaste seas vastuvõetamatus. Eestlastest peab nähtust vastuvõetavaks 43%, mitte-eestlastest vaid 22%.

I LGBT 3 TRANSSOOLISUS USKUMINE



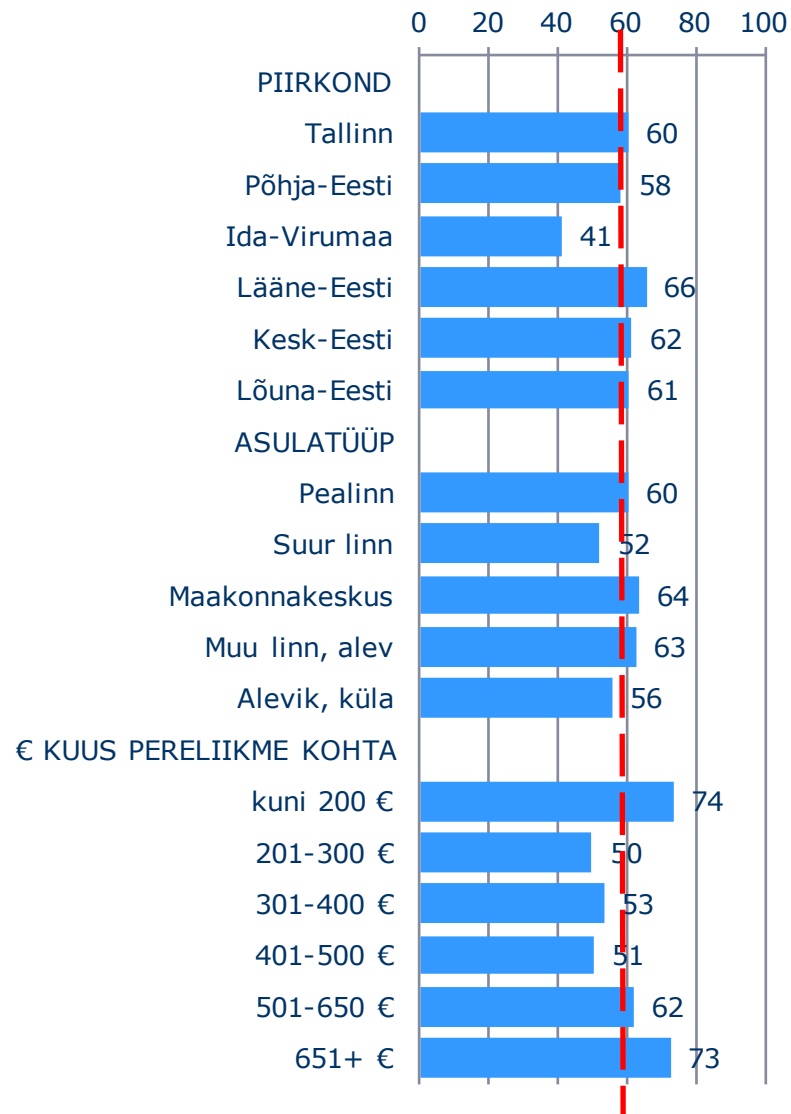
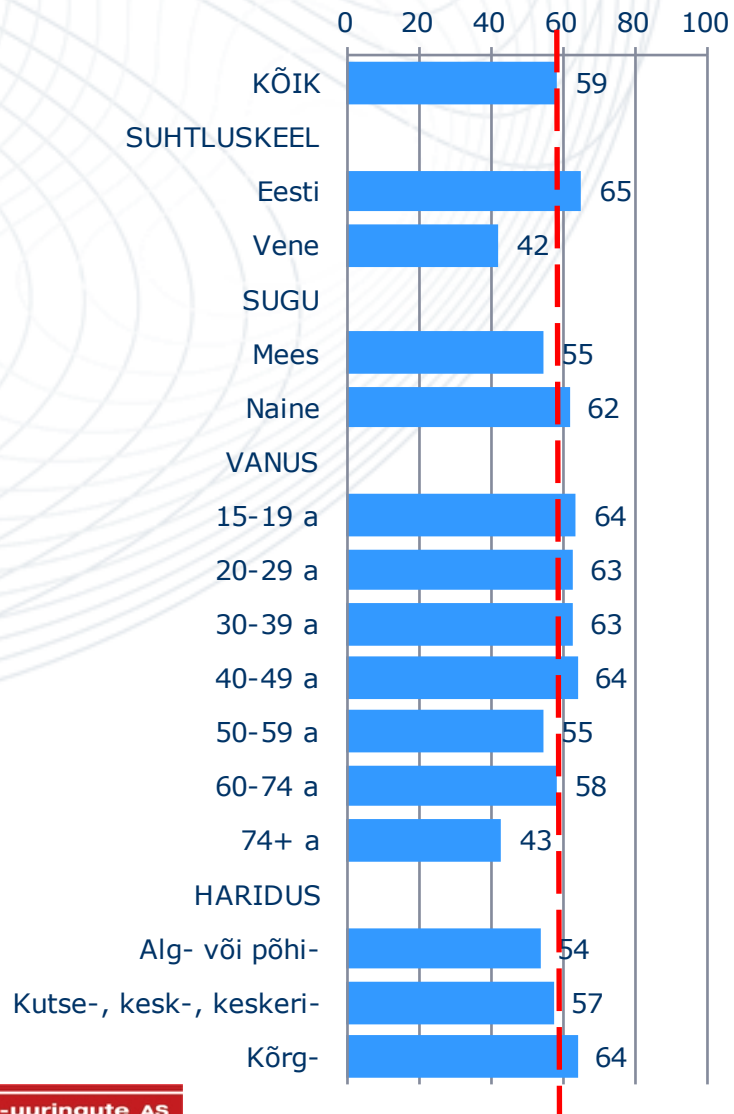
Transsoolisusesse uskumine,
ajaline võrdlus, n=kõik, %



I LGBT

3 TRANSSOOLISUS

USKUMINE, n=1005, %

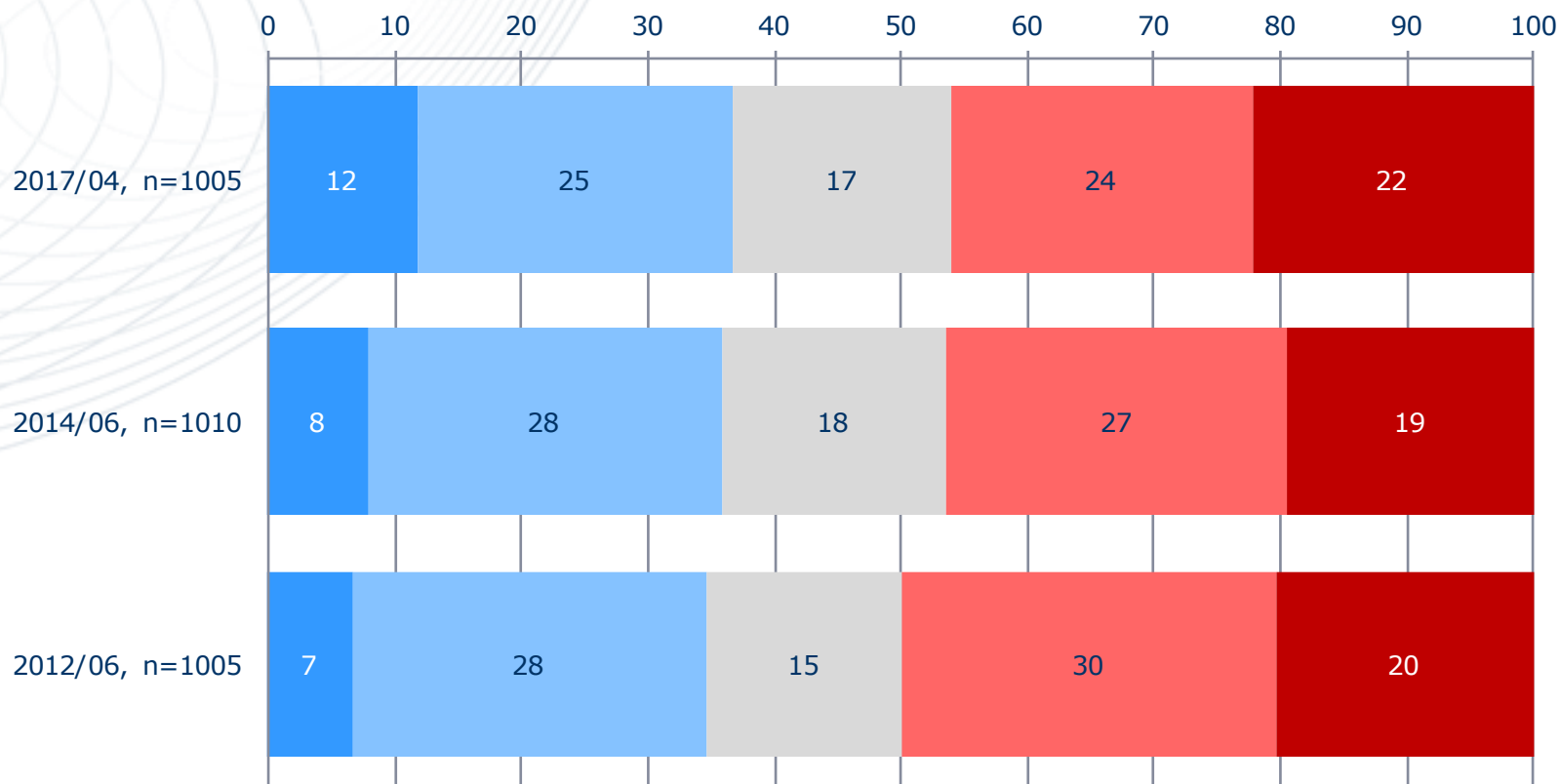


I LGBT 3 TRANSSOOLISUS VASTUVÕETAVUS



Transsoolisuse vastuvõetavus,
ajaline võrdlus, n=kõik, %

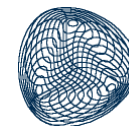
■ Täiesti vastuvõetav ■ Pigem vastuvõetav ■ Ei oska öelda ■ Pigem vastuvõetamatu ■ Täiesti vastuvõetamatu



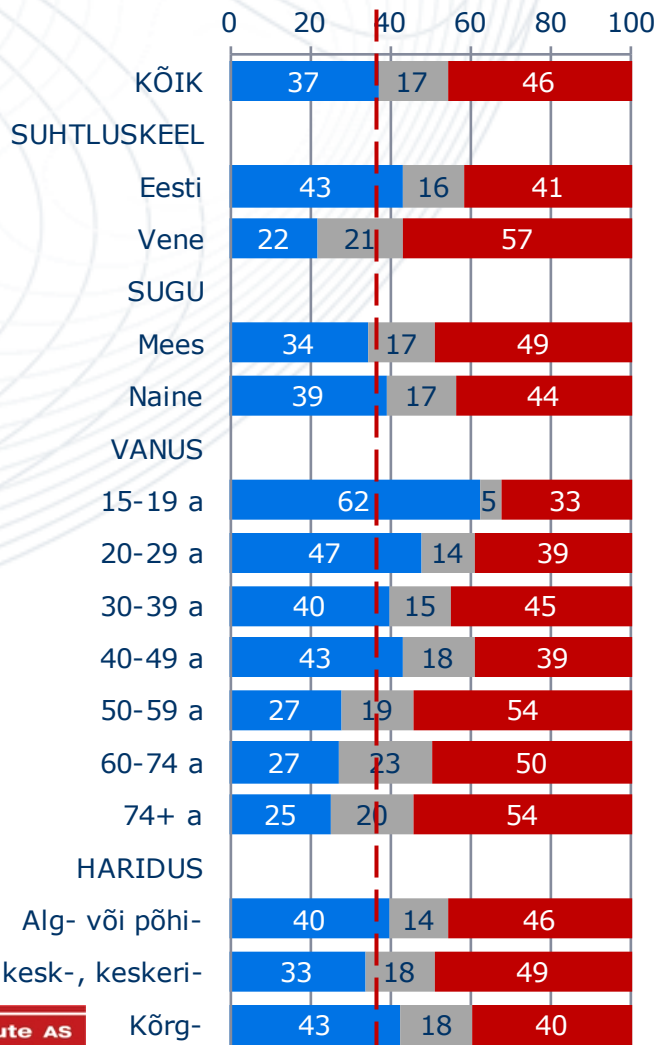
I LGBT

3 TRANSSOOLISUS

VASTUVÕETAVUS, n=1005, %



■ Vastuvõetavaks ■ Ei oska öelda ■ Vastuvõetamatuks



■ Vastuvõetavaks ■ Ei oska öelda ■ Vastuvõetamatuks

